

ПЪРВА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА АД

ИНДИВИДУАЛЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2019 Г.
ПРИДРУЖЕН С ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ

Индивидуален отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината, приключваща на 31 декември 2019 г.

в хил. лв.	Бележки	2019	2018
Приходи от лихви		289,867	312,212
Разходи за лихви		(59,171)	(61,327)
Нетен лихвен доход	6	230,696	250,885
Приходи от такси и комисиони		126,389	115,372
Разходи за такси и комисиони		(23,159)	(21,826)
Нетен доход от такси и комисиони	7	103,230	93,546
Нетни приходи от търговски операции	8	14,929	12,279
Други нетни оперативни приходи	9	71,930	15,653
ОБЩО ПРИХОДИ ОТ БАНКОВИ ОПЕРАЦИИ		420,785	372,363
Административни разходи	10	(209,157)	(202,315)
Обезценка	11	(117,490)	(82,500)
Други приходи/(разходи), нетно	12	49,997	64,776
ПЕЧАЛБА ПРЕДИ ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ		144,135	152,324
Разходи за данъци	13	(14,914)	11,814
НЕТНА ПЕЧАЛБА		129,221	164,138
Други всеобхватни доходи за периода			
Позиции, които следва или могат да бъдат рекласифицирани в печалба или загуба			
Преоценъчен резерв на инвестициите в ценни книжа		931	(3,739)
Общо други всеобхватни доходи		931	(3,739)
ОБЩО ВСЕОБХВАТНИ ДОХОДИ		130,152	160,399

Отчетът за всеобхватните доходи следва да се разглежда заедно с бележките, представляващи неразделна част от финансовите отчети, представени на страници от 5 до 65.

Финансовите отчети са одобрени от Управителния съвет на 7 февруари 2020 година и подписани от негово име от:

Неделчо Неделчев
Главен изпълнителен директор

Чавдар Златев
Изпълнителен директор

Живко Тодоров
Главен финансов директор

Заверили съгласно одиторски доклад
от дата 11/02/2020 г.:
Цветана Стефанова
Управител
Пълномощник на управителя

БДО България ООД

Антония Саксанова
Регистриран одитор
отговорен за одита

Атанасиос Петропулос
Прокурист

Мазарс ООД

Милена Младенова-Николова
Регистриран одитор
отговорен за одита

Индивидуален отчет за финансовото състояние към 31 декември 2019 г.

в хил. лв.	Бележки	2019	2018
АКТИВИ			
Парични средства и вземания от централни банки	14	1,998,543	1,615,646
Инвестиции в ценни книжа	15	843,378	681,464
Вземания от банки и финансови институции	16	79,576	125,472
Вземания от клиенти	17	5,776,915	5,525,957
Имоти и оборудване	18	77,407	80,627
Нематериални активи	19	11,406	13,339
Деривати държани за управление на риска		814	905
Текущи данъчни активи		-	605
Активи придобити като обезпечения	21	708,428	804,707
Инвестиционни имоти	22	410,511	242,558
Инвестиции в дъщерни дружества	23	43,872	36,179
Активи с право на ползване	24	144,270	-
Други активи	25	104,911	110,378
ОБЩО АКТИВИ		10,200,031	9,237,837
ПАСИВИ И СОБСТВЕН КАПИТАЛ			
Задължения към банки	26	25,048	17,243
Задължения към други клиенти	27	8,684,001	8,021,439
Други привлечени средства	28	109,723	118,156
Хибриден дълг	29	267,615	208,786
Деривати държани за управление на риска		361	88
Пасиви по отсрочени данъци	20	16,488	1,696
Текущи данъчни пасиви		26	-
Лизингови задължения	24	144,270	-
Други пасиви	30	9,434	57,516
ОБЩО ПАСИВИ		9,256,966	8,424,924
Акционерен капитал	31	110,000	110,000
Премии от емисии на акции	31	97,000	97,000
Законови резерви	31	39,861	39,861
Преоценъчен резерв на инвестициите в ценни книжа		11,812	10,881
Преоценъчен резерв на недвижими имоти		4,500	4,500
Други резерви и неразпределена печалба	31	679,892	550,671
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ		943,065	812,913
ОБЩО ПАСИВИ И СОБСТВЕН КАПИТАЛ		10,200,031	9,237,837

Отчетът за финансовото състояние следва да се разглежда заедно с бележките, представляващи неразделна част от финансовите отчети, представени на страници от 5 до 65.

Финансовите отчети са одобрени от Управителния съвет на 7 февруари 2020 година и подписани от негово име от:

Неделчо Неделчев
Главен изпълнителен директор

Чавдар Златев
Изпълнителен директор

Живко Тодоров
Главен финансов директор

Заверили съгласно одиторски доклад от дата 11/02/2020 г.:
Цветана Стефанина
Управител
Пълномощник на управителя

БДО България ООД

Антония Саксанова
Регистриран одитор
отговорен за одита

Атанасиос Петропулос
Прокурист

Мазарс ООД

Милена Младенова-Николова
Регистриран одитор
отговорен за одита

Индивидуален отчет за паричните потоци за годината, приключваща на 31 декември 2019 г.

в хил. лв.	2019	2018
Нетен паричен поток от основна дейност		
Нетна печалба	129,221	164,138
Корекции за непарични операции		
Обезценка	117,490	82,500
Нетен лихвен доход	(230,696)	(250,885)
Амортизация на материални и нематериални дълготрайни активи	13,844	14,840
Начислени данъци	14,914	(11,814)
(Печалби)/Загуби от продажба и отписване на материални и нематериални дълготрайни активи, нетно	(358)	11
(Печалби) от продажби на други активи, нетно	(1,201)	(81,248)
(Положителна) преоценка на инвестиционни имоти	(72,940)	(13,669)
	(29,726)	(96,127)
Промени в активите, участващи в основната дейност		
(Увеличение)/намаление на финансовите активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	(246,126)	26,058
(Увеличение)/намаление на финансовите активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	90,327	(23,573)
(Увеличение) на вземания от банки и финансови институции	(25,313)	(12)
(Увеличение) на вземания от клиенти	(402,329)	(955,688)
(Увеличение)/намаление на други активи	(25,426)	6,102
	(608,867)	(947,113)
Промени в пасивите, участващи в основната дейност		
Увеличение на задължения към банки	7,805	11,500
Увеличение на задължения към други клиенти	662,970	697,806
Нетно увеличение/(намаление) на други пасиви	(16,514)	31,083
	654,261	740,389
Получени лихви	307,968	375,791
Платени лихви	(59,222)	(75,898)
Получени дивиденди	5,678	61
(Платен)/възстановен данък върху печалбата	404	(3,031)
НЕТЕН ПАРИЧЕН ПОТОК ОТ ОСНОВНА ДЕЙНОСТ	270,496	(5,928)
Паричен поток от инвестиционна дейност		
(Придобиване) на дълготрайни материални и нематериални активи	(11,708)	(13,159)
Продажби на дълготрайни материални и нематериални активи	817	8
Продажби на други активи	14,143	270,894
(Увеличение)/намаление на инвестиции	(12,093)	10,136
НЕТЕН ПАРИЧЕН ПОТОК ОТ ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ	(8,841)	267,879
Финансиране		
(Намаление) на други заемни средства	(8,636)	(532)
Увеличение на подчинени пасиви	58,675	-
НЕТЕН ПАРИЧЕН ПОТОК ОТ ФИНАНСИРАНЕ	50,039	(532)
НЕТНО УВЕЛИЧЕНИЕ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА	311,694	261,419
ПАРИЧНИ СРЕДСТВА В НАЧАЛОТО НА ПЕРИОДА	1,728,774	1,467,355
ПАРИЧНИ СРЕДСТВА В КРАЯ НА ПЕРИОДА	2,040,468	1,728,774

Отчетът за паричните потоци следва да се разглежда заедно с бележките, представляващи неразделна част от финансовите отчети, представени на страници от 5 до 65.

Финансовите отчети са одобрени от Управителния съвет на 7 февруари 2020 година и подписани от негово име от:

Неделчо Неделчев
Главен изпълнителен директор

Чавдар Златев
Изпълнителен директор

Живко Тодоров
Главен финансов директор

Заверили съгласно одиторски доклад от дата 11/02/2020 г.:
Цветана Стефанина
Управител
Пълномощник на управителя

БДО България ООД

Антония Саксанова
Регистриран одитор
отговорен за одита

Атанасиос Петропулос
Прокурист

Мазарс ООД
Рег. № 169
МАЗАРС ООД

Милена Младенова-Николова
Регистриран одитор
отговорен за одита

Индивидуален отчет за промените в собствения капитал за годината, приключваща на 31 декември 2019 г.

в хил. лв.	Акционерен капитал	Премии от емисии	Други резерви и неразпределена печалба	Преоценъчен резерв на инвестициите в ценни книжа	Преоценъчен резерв на недвижимите имоти	Законови резерви	Общо
Салдо към 1 януари 2018 г.	110,000	97,000	658,399	19,524	4,500	39,861	929,284
Първоначално прилагане на МСФО 9							
Ефект от първоначално прилагане на МСФО 9, който касае загуби от обезценки	-	-	(276,770)	-	-	-	(276,770)
Ефект от първоначално прилагане на МСФО 9, който касае преоценъчния резерв на инвестициите в ценни книжа	-	-	4,904	(4,904)	-	-	-
Променени салда към 1 януари 2018 г.	110,000	97,000	386,533	14,620	4,500	39,861	652,514
Общо всеобхватни доходи за периода							
Нетна печалба за 2018 г.	-	-	164,138	-	-	-	164,138
Други всеобхватни доходи за периода							
Преоценъчен резерв на инвестициите в ценни книжа	-	-	-	(3,739)	-	-	(3,739)
Салдо към 31 декември 2018 г.	110,000	97,000	550,671	10,881	4,500	39,861	812,913
Общо всеобхватни доходи за периода							
Нетна печалба за 2019	-	-	129,221	-	-	-	129,221
Други всеобхватни доходи за периода							
Преоценъчен резерв на инвестициите в ценни книжа	-	-	-	931	-	-	931
Салдо към 31 декември 2019 г.	110,000	97,000	679,892	11,812	4,500	39,861	943,065

Отчетът за промените в собствения капитал следва да се разглежда заедно с бележките, представляващи неразделна част от финансовите отчети, представени на страници от 5 до 65.

Финансовите отчети са одобрени от Управителния съвет на 7 февруари 2020 година и подписани от негово име от:

Неделчо Неделчев
Главен изпълнителен директор

Чавдар Златев
Изпълнителен директор

Живко Тодоров
Главен финансов директор

Заверили съгласно одиторски доклад от дата 11/02/2020 г.:
Цветана Стефанина
Управител
Пълномощник на управителя

БДО България ООД

Антония Саксанова
Регистриран одитор
отговорен за одита

Атанасиос Петропулос
Прокурис

Мазарс ООД

Милена Младенова-Николова
Регистриран одитор
отговорен за одита

1. База за изготвяне на финансовите отчети**(a) Правен статут**

„Първа инвестиционна банка“ АД (Банката) е създадена през октомври 1993 г. в Република България и има седалище и адрес на управление: гр. София, бул. Драган Цанков 37.

Банката има пълен банков лиценз, издаден от Българската народна банка (БНБ), според който може да извършва всички банкови операции, разрешени от българското законодателство.

Банката има чуждестранни дейности в Кипър.

В резултат на успешно първично публично предлагане на нови акции на Българската фондова борса - София, Банката е регистрирана като публично дружество в Регистъра на Комисията за финансов надзор в съответствие с разпоредбите на Закона за публично предлагане на ценни книжа на 13 юни 2007 г.

(b) Приложими стандарти

Индивидуалните финансови отчети са изготвени в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейската комисия.

Изготвянето на финансови отчети в съответствие с МСФО налага използването на определени съществени счетоводни преценки и изисква ръководството да прави отсъждания в процеса на прилагане на счетоводните политики на Банката. Областите, включващи една по-висока степен на преценка и сложност или области, където преценките и предположенията имат важно значение за финансовите отчети, са показани в бележка 2 (г).

(c) Представяне на финансовите отчети

Финансовите отчети са представени в български левове, закръглени до хиляда лева.

Финансовите отчети са изготвени съгласно принципа на справедливата стойност за деривативните финансови инструменти, финансовите активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, както и активите отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход. Другите финансови активи и пасиви, както и нефинансовите активи и пасиви, са отчетени по амортизирана или историческа стойност.

Настоящите финансови отчети на Банката не са консолидирани. Тези индивидуални финансови отчети представляват неразделна част от консолидираните финансови отчети. Информация за основни доходи на акция е представена в консолидираните финансови отчети.

(d) Нови стандарти, разяснения и изменения в сила от 1 януари 2019 г.

Следните нови и изменения на съществуващи стандарти, издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти и приети от ЕС, са в сила за текущия период:

- МСФО 16 Лизинг (издаден на 13 януари 2016 г.), одобрен от ЕС на 31 октомври 2017 г., публикуван в Официален вестник на 9 ноември 2017 г.
- Изменения на МСФО 9: Характеристики за предплащане с отрицателна компенсация (издадени на 12 октомври 2017 г.), одобрени от ЕС на 22 март 2018 г., публикувани в Официален вестник на 26 март 2018 г.
- КРМСФО 23 Несигурност при третиране на данък върху доходите (издадена на 7 юни 2017 г.), в сила от 1 януари 2019 г.
- Изменения на МСС 28: Дългосрочни участия в асоциирани предприятия и съвместни предприятия (издадени на 12 октомври 2017 г.), одобрени от ЕС на 8 февруари 2019 г., публикувани в Официален вестник на 11 февруари 2019 г.

Бележки към финансовите отчети

1. База за изготвяне на финансовите отчети, продължение

(d) Нови стандарти, разяснения и изменения в сила от 1 януари 2019 г., продължение

- Изменения на МСС 19: Изменение, съкращаване или уреждане на плана (издадено на 7 февруари 2018 г.), одобрени от ЕС на 13 март 2019 г., публикувани в Официален вестник на 14 март 2019 г.
- Годишни подобрения на МСФО за периода 2015-2017 г. (издадени на 12 декември 2017 г.), одобрени от ЕС на 14 март 2019 г., публикувани в Официален вестник на 15 март 2019 г.

Приемането на тези нови и изменения в съществуващи стандарти не доведе до промени в счетоводната политика на Банката, с изключение на прилагането на МСФО 16.

МСФО 16 „Лизинг“ в сила от 1 януари 2019 г. и заменя указанията на МСС 17 „Лизинг“ и въвежда промени в отчитането на лизинги особено от страна на лизингополучателите.

Съгласно МСС 17 от лизингополучателите се изискваше да направят разграничение между финансов лизинг (признат в баланса) и оперативен лизинг (признат извънбалансово). МСФО 16 изисква лизингополучателите да признават лизингово задължение, отразяващо бъдещите лизингови плащания, и ‘право за ползване на актив’ за почти всички лизингови договори.

МСФО 16 е включил право на избор за някои краткосрочни лизинги и лизинги на малоценни активи; това изключение може да бъде приложено само от лизингополучателите, като Банката при първоначалното признаване не се е възползвала от това право.

Счетоводното отчитане от страна на лизингодателите остава почти без промяна.

Съгласно МСФО 16 за договор, който е или съдържа лизинг, се счита договор, който предоставя правото за контрол върху ползването на актива за определен период от време срещу възнаграждение.

Ръководството в процеса на оценяване на ефекта от прилагането на стандарта е предприело следните действия:

- Извършило е пълен преглед на всички договори, за да се прецени дали допълнителни договори няма да се считат за лизингови договори съгласно новата дефиниция на МСФО 16;
- Ръководството е решило да приложи частично ретроспективно прилагане (което означава, че сравнителната информация няма да бъде променена). Частичното прилагане позволява да не се преценяват текущите договори дали съдържат лизинг и други облекчения.

Ръководството анализира ефекта от прилагането на стандарта с очакван срок на лизинга по договорите до 5 години, тъй като в голяма част от договорите за наем, по които Банката е страна като наемател, Банката има възможност за прекратяване след три или шест месечно предизвестие без неустойка. Дори и при останалите е налице такава възможност съгласно закона.

Това се отразява на очаквания действителен срок на лизинга, тъй като срокът на договорите зависи от вероятността Банката да упражни тази опция. Във връзка с това Банката преценява периода от пет години за показателен относно максималния размер на лизинговия срок, независимо че са налични договори с по-дълъг срок.

Ръководството оповестява следния приблизителен ефект от прилагането на стандарта към 1 януари 2019 г. (в хил. лв.):

Активи с право на ползване	113,282
Лизингови задължения	113,282

Банката не е идентифицирала съществен ефект от първоначалното прилагане на МСФО 16 върху другите резерви и неразпределената печалба.

Бележки към финансовите отчети

1. База за изготвяне на финансовите отчети, продължение

(е) Документи, издадени от СМСС/КРМСФО, които не са одобрени за прилагане от ЕС

Следните нови или ревизирани стандарти, нови разяснения и промени към съществуващи стандарти, които към отчетната дата са издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС), все още не са одобрени за прилагане от ЕС и съответно не са взети предвид от Банката при изготвянето на финансовите отчети:

- МСФО 17 Застрахователни договори (издадени на 18 май 2017 г.)
- Изменения на позоваванията на концептуалната рамка в стандартите на МСФО (издадени на 29 март 2018 г.), в сила от 1 януари 2020 г.
- Изменения в МСФО 3 Бизнес комбинации (издадени на 22 октомври 2018 г.), в сила от 1 януари 2020 г.
- Изменения на МСС 1 и МСС 8: Определяне на същественост (издадени на 31 октомври 2018 г.), в сила от 1 януари 2020 г.

2. Основни елементи на счетоводната политика

(а) Признаване на приходи

(i) Лихви

Приходите от и разходите за лихви се признават в печалбата или загубата съгласно принципа на начисляването на база ефективна доходност на актива (пасива) или съответната променлива доходност. Ефективният лихвен процент е този, който точно дисконтира очакваните бъдещи парични плащания и постъпления през срока на съществуване на финансовия актив или пасив до балансовата стойност на актива или пасива. Когато изчислява ефективния лихвен процент, Банката оценява бъдещите парични потоци, отчитайки всички договорни условия на финансовия инструмент без бъдещите загуби от кредита.

Изчисляването на ефективния лихвен процент включва всички комисиони, получени или платени, както и отстъпки или премии, които са неразделна част от ефективния лихвен процент. Транзакционните разходи са вътрешно присъщи разходи, директно отнасящи се към придобиването, емитирането или отписването на финансов актив или пасив.

Лихвеният приход се изчислява чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху брутната стойност на финансовия актив, с изключение на обезценените активи, за които ефективният лихвен процент се прилага върху амортизираната стойност на финансовия актив.

Бележки към финансовите отчети

2. Основни елементи на счетоводната политика, продължение

(a) Признаване на приходи, продължение

(ii) *Такси и комисиони*

Приходите от и разходите за такси и комисиони от финансови услуги на Банката се признават в печалбата или загубата когато съответната услуга е извършена.

(iii) *Нетни приходи от търговски операции*

Нетните приходи от търговски операции включват приходи и разходи от продажби и промени в справедливата стойност на финансови активи и пасиви за търгуване, както и приходите от търговия с чуждестранна валута и курсовите разлики, произтичащи от преоценката на откритата валутна позиция на Банката.

(iv) *Дивиденди*

Приходите от дивиденди се признават, когато се реализира правото за тяхното получаване. Обикновено това е датата, към която държателите на акции и дялове могат да получат одобрения дивидент.

(b) Принципи на отчитане на инвестиции в дъщерни предприятия

Инвестициите в дъщерни предприятия се отчитат по цена на придобиване, намалена с начислената обезценка.

(c) Валутни операции

(i) *Функционална валута и валута на представяне*

Финансовите отчети са представени в български левове, която е функционалната валута и валутата на представяне на Банката.

(ii) *Сделки и салда*

Операциите с чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута по обменния курс, приложим в деня на извършване на сделката. Парични активи и пасиви, деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута по заключителния курс в деня на изготвяне на отчет за финансово състояние. Курсовата разлика, произтичаща от парични позиции е разликата между амортизираната стойност във функционална валута в началото на периода, коригирана с ефективната лихва и плащанията през периода и амортизираната стойност в чуждестранна валута превалутуирана по курса в края на периода. Непарични активи и пасиви деноминирани в чуждестранни валути, които се отчитат по справедлива стойност, се превръщат във функционалната валута по курса на датата, към която е определена справедливата стойност.

(iii) *Чуждестранни дейности*

Функционалната валута на чуждестранните дейности в Кипър ръководството приема, че е евро. При определяне на функционалната валута на чуждестранните дейности се взема предвид, че те осъществяват своята дейност като продължение на дейността на основната отчетна единица.

Бележки към финансовите отчети

2. Основни елементи на счетоводната политика, продължение

(d) Финансови активи

(i) *Признаване*

Банката признава финансов актив когато стане страна по договорните условия на инструмента. Банката първоначално признава търговските и другите вземания към датата на транзакцията. Вземанията от клиентите възникват, когато сумите се предоставят на кредитополучателите. Всички финансови активи се признават първоначално по справедлива стойност плюс, в случай на финансов актив не по справедлива стойност в печалба или загуба, транзакционните разходи пряко отнасящи се до придобиването на финансовия актив.

Банката класифицира финансовите си активи в следните категории: финансови активи отчитани по амортизирана стойност; финансови активи отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход; финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата. Ръководството определя класификацията на инвестициите при първоначалното им признаване съобразно бизнес модела за управление на дадения клас финансови активи и договорните характеристики на паричните потоци на финансовия актив.

(ii) *Финансови активи отчитани по амортизирана стойност*

Дългови инструменти, които Банката държи в рамките на бизнес модел с цел събиране на договорените парични потоци и при които договорните парични потоци пораждат плащания единствено на главница и лихва се отчитат по амортизирана стойност. След първоначалното признаване активите се отчитат по амортизирана стойност.

Отчитането по амортизирана стойност изисква прилагането на метода на ефективния лихвен процент. Амортизираната стойност на финансов актив пасив е стойността по която финансовият актив е отчетен първоначално, намалена с погашенията по главницата плюс или минус натрупаната амортизация с използване на метода на ефективния лихвен процент на всяка разлика между първоначалната стойност и стойността на падеж и намалена с обезценката.

(iii) *Финансови активи отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход*

Дългови инструменти, които Банката държи в рамките на бизнес модел с цел както събиране на договорените парични потоци така и продажба на актива и при които договорните парични потоци пораждат плащания единствено на главница и лихва се отчитат по справедлива стойност в другия всеобхватен доход. След първоначалното признаване активът се оценява по справедлива стойност с отчитане на промените в справедливата стойност в преоценъчния резерв на инвестициите в ценни книжа (другия всеобхватен доход). Когато дълговият инструмент се отпише, натрупаните печалби или загуби признати в другия всеобхватен доход се прехвърлят в печалбата или загубата.

(iv) *Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата*

Позицията съдържа две подкатегории: финансови активи държани за търгуване и финансови активи, които не са класифицирани в горните две категории. Даден финансов актив се класифицира в тази категория ако е придобит с цел продажба в кратък срок или договорните му характеристики не отговарят на условието да пораждат плащания единствено на главница и лихва. Деривативите също се категоризират като държани за търгуване, освен ако не са определени за хеджиращи инструменти.

Банката не определя никой дългов инструмент за отчитане по справедлива стойност в печалбата или загубата за да премахне или значително да намали т. нар. счетоводно несъответствие.

Бележки към финансовите отчети

2. Основни елементи на счетоводната политика, продължение

(d) Финансови активи, продължение

(v) *Капиталови инструменти отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход*

Банката може да направи неотменим избор да признава промените в справедливата стойност в инвестициите в капиталови инструменти в другия всеобхватен доход вместо в печалбата или загубата. Печалбите или загубите от промени в справедливата стойност ще се показват в другия всеобхватен доход и последващо няма да могат да се прекласифицират в печалбата или загубата. Когато капиталовият инструмент се отпише, натрупаните печалби или загуби признати в другия всеобхватен доход направо се прехвърлят в други резерви и неразпределена печалба.

(vi) *Оценка по справедлива стойност*

Справедлива стойност е цената, която би била получена при продажба на актив или платена при прехвърляне на пасив при обичайна сделка между пазарни участници на основния пазар, или при липса на такъв, най-изгодния пазар, до който Банката има достъп към датата на оценяване. Справедливата стойност на пасив отразява ефекта от риска от неизпълнение на задължения.

Когато е приложимо, Банката използва котираната цена на активен пазар за определяне на справедливата стойност на този инструмент. Пазарът се счита за активен, когато сделките за актив или пасив се извършват с достатъчна честота и обем, така че да позволява предоставяне на текуща информация за цените.

Когато липсва котирана цена на активен пазар, Банката следва да използва максимално подходящи наблюдаеми входящи данни и да свежда до минимум използването на ненаблюдаеми данни. Целта на използването на дадена техника за оценяване е да се оцени приблизително цената, по която би се осъществила обичайна сделка между пазарни участници.

Най-доброто свидетелство за справедлива стойност при първоначално признаване е цената на транзакцията (т.е. справедливата стойност на полученото или дадено възнаграждение). Ако Банката счита, че съществува разлика между справедливата стойност при първоначално признаване и цената на сделката, и справедливата стойност нито е подкрепена от доказателства за котирана цена на активен пазар за идентичен актив или пасив, нито се базира на техника на оценяване, която използва единствено данни от наблюдаеми пазари, тогава финансовият инструмент първоначално се признава по справедлива стойност, коригирана с разликата между справедливата стойност при първоначално признаване и цената на сделката. Последващо тази разлика се признава в печалбата или загубата по подходящ начин според живота на инструмента, но не по-късно от момента, в който е възможно да се направи оценка на актива, напълно използвайки изцяло наблюдаеми пазарни данни или когато сделката е приключена.

Ако актив или пасив, оценяван по справедлива стойност, има цена „купува“ и цена „продава“, Банката признава активите и дългите позиции по цена „купува“ и пасивите и късите позиции по цена „продава“. Банката, която държи група финансови активи и финансови пасиви, е изложена на пазарни рискове и на кредитен риск. Ако Банката ги управлява въз основа на нетната си експозиция към пазарни рискове или кредитен риск, оценяването на справедливата стойност е въз основа на цената, която би получило при продажбата на нетна дълга позиция за определена рискова експозиция или платило при прехвърлянето на нетна къса позиция за определена рискова експозиция. В такива случаи е необходимо Банката да разпредели корекциите на равнище портфейл към отделните активи или пасиви, които образуват Банката на финансовите активи и финансовите пасиви според корекцията за относителния риск на всеки един инструмент от Банката.

Бележки към финансовите отчети**2. Основни елементи на счетоводната политика, продължение****(d) Финансови активи, продължение****(vi) Оценка по справедлива стойност, продължение**

Банката оповестява прехвърлянето между нивата в йерархията на справедливите стойности в края на отчетния период, през който се е осъществила промяната.

(vii) Отписване

Банката отписва финансов актив, когато договорните права върху паричните потоци от този актив падежират или когато Банката е прехвърлила тези права чрез сделка, при която всички съществени рискове и изгоди произтичащи от собствеността на актива се прехвърлят на купувача. Всяко участие във вече прехвърлен финансов актив, което Банката запазва или създава, се отчита самостоятелно като отделен актив или пасив.

Банката отписва финансов пасив, когато договорните задължения по него се погасят, изтекът или бъдат отменени.

Банката извършва сделки, при които прехвърля финансови активи, признати в нейния отчет за финансовото състояние, като запазва всички или по-голяма част от рисковете и изгодите свързани с тези активи. В случаите когато Банката е запазила всички или по-голяма част от рисковете и изгодите свързани с активите, последните не се отписват от отчета за финансовото състояние (пример за такива сделки са репо сделките - продажба с уговорка за обратно изкупуване).

При сделки, при които Банката нито запазва, нито прехвърля рисковете и изгодите, свързани с финансов актив, последният се отписва от отчета за финансовото състояние тогава и само тогава, когато Банката е загубила контрол върху него. Правата и задълженията, които Банката запазва в тези случаи се отчитат отделно като актив или пасив. При сделки, при които Банката запазва контрол върху актива, неговото отчитане в отчета за финансовото състояние продължава, но до размера определен от степента, до която Банката е запазила участието си в актива и носи риска от промяна в неговата стойност.

(e) Парични средства

Паричните средства включват пари в брой, парични средства, депозирани в централните банки и краткосрочни високоликвидни сметки и вземания от банки с оригинален матуритет до три месеца.

(f) Инвестиции

Инвестиции, държани от Банката с цел получаване на печалба вследствие на краткосрочни продажби или обратни покупки, се класифицират като финансови активи за търгуване. Инвестиции в дългови инструменти, които Банката държи в рамките на бизнес модел с цел събиране на договорените парични потоци, се класифицират като финансови активи отчитани по амортизирана стойност. Инвестиции в дългови инструменти, които Банката държи в рамките на бизнес модел с цел събиране на договорените парични потоци и продажба се класифицират като финансови активи отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход. Всички останали инвестиции, включително тези, договорните условия на които не удовлетворяват изискването да пораждат плащания само на главница и лихва, се класифицират като отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата.

Бележки към финансовите отчети

2. Основни елементи на счетоводната политика, продължение

(g) Споразумения за отдаване и наемане на ценни книжа, репо сделки

(i) *Отдаване и наемане на ценни книжа*

Инвестиции, отдадени по силата на споразумения за отдаване под наем на ценни книжа, се отчитат в отчета за финансовото състояние и се оценяват съгласно счетоводната политика, приложима за активи за търгуване или съответно за активи на разположение за продажба. Паричните средства, получени като обезпечения при отдаване под наем на ценни книжа, се отчитат като задължения към банки или други клиенти. Инвестициите, наети по споразумения за наем на ценни книжа, не се признават като актив на Банката. Паричните средства, предоставени по договори за наем на ценни книжа, се отчитат като кредити и аванси на банки или други клиенти. Приходите и разходите, възникнали в резултат на сделки за наемане или отдаване на ценни книжа, се признават на принципа на начисляването за периода на извършване на сделките като приход или разход за лихви.

(ii) *Споразумения за репо сделки*

Банката сключва договори за покупка (продажба) на инвестиции по силата на споразумения за обратна продажба (покупка) на идентични инвестиции на предварително определена бъдеща дата по определена фиксирана цена. Закупените инвестиции, подлежащи на обратна продажба на определена бъдеща дата, не се признават в отчета за финансовото състояние. Изплатените суми се отчитат като заеми на банки или други клиенти, като съответните ценни книжа се отчитат като обезпечение. Инвестиции, продадени по споразумения за обратно откупуване, продължават да се отчитат в отчета за финансовото състояние и се оценяват съгласно счетоводната политика като активи за търгуване или като активи на разположение за продажба. Получените суми от продажбата се отчитат като задължения към банки или други клиенти.

Разликата между стойностите при покупка (продажба) и при обратната продажба (покупка) се начислява за периода на сделката и се представя като лихвен приход (разход).

(h) Привлечени средства

Привлечените средства се признават първоначално по цена на придобиване, която включва получените средства (справедливата стойност на полученото вложение), нетно от разходите по сделката. В последствие привлечените средства се представят по амортизирана стойност, като всяка разлика между получените средства и стойността на падеж се признава в печалбата или загубата за периода на привлечените средства по метода на ефективния лихвен процент.

Когато Банката закупи свой дълг, той се отписва от отчета за финансовото състояние и разликата между балансовата стойност на дълга и платената сума се включва в други нетни оперативни приходи.

(i) Компенсиране

Финансовите активи и пасиви се компенсират, а нетната стойност се отчита в отчета за финансовото състояние, когато Банката има законно право да компенсира признатите стойности и възнамерява да извърши уреждане на сделките на нетна основа.

(j) Обезценка на финансови активи

Банката признава 12-месечна очаквана кредитна загуба като загуба от обезценка когато няма значително увеличение на кредитния риск спрямо първоначалното признаване. Когато има

Бележки към финансовите отчети

2. Основни елементи на счетоводната политика, продължение

(h) Привлечени средства, продължение

(j) Обезценка на финансови активи, продължение

значително увеличение на кредитния риск спрямо първоначалното признаване като загуба от обезценка се признават очакваните кредитни загуби за остатъчния живот на финансовия актив.

Увеличението на кредитния риск се определя от информацията относно следните фактори и събития за длъжника или експозицията:

- вътрешнобанков поведенчески скоринг за физическите лица, както и за търговци и институции с експозиции с размер под праг на същественост;
- намаление на кредитната оценка (външна или вътрешнобанкова) с определена степен при търговци и институции с експозиции с размер над праг на същественост;
- наличие на просрочие;
- други индикации.

(k) Имоти и оборудване

Земята и сградите са представени в отчета за финансовото състояние по преоценена стойност, която е справедливата стойност към датата на преоценката, намалена с последващо начислената амортизация и последващо начислената обезценка. Всички други класове активи имоти и оборудване са представени в отчета за финансовото състояние по цена на придобиване, намалена с начислената амортизация и начислената обезценка.

Амортизацията се начислява на база линейния метод по установени норми с цел намаляване стойността на дълготрайните активи в рамките на очаквания срок на тяхното използване. По-долу са представени използваните годишни амортизационни норми:

Активи	%
• Сгради	3 - 4
• Съоръжения и оборудване	10 - 50
• Стопански инвентар	10 - 15
• Транспортни средства	20
• Подобрения на наети сгради	2 - 50

Активите не се амортизират до момента на тяхното въвеждане в експлоатация и прехвърлянето им от активи в процес на изграждане в съответната категория активи.

(l) Нематериални активи

Нематериални активи, придобити от Банката, се отчитат по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и със загубите от обезценка.

Амортизацията се изчислява на база линейния метод за периода на очаквания срок на ползване. По-долу са представени използваните годишни амортизационни норми:

Активи	%
• Лицензи и търговски марки	14
• Програмни продукти	8 - 50

(m) Инвестиционни имоти

Инвестиционен имот е такъв имот (земя или сграда – или част от сграда – или и двете), който е държан с цел приходи от наеми или увеличаване на стойността. Банката избира за своята

Бележки към финансовите отчети

2. Основни елементи на счетоводната политика, продължение

(m) Инвестиционни имоти, продължение

счетоводна политика на отчитане на инвестиционните имоти модела на справедлива стойност и го прилага последователно за всички свои инвестиционни имоти. Инвестиционните имоти първоначално се признават по цена на придобиване, а в последствие се отчитат по справедлива стойност и приходите и разходите от преоценка се признават в печалбата в периода на възникването им. Прекласифициране от активи придобити като обезпечения, отчитани като материални запаси, в инвестиционни имоти се допуска при наличие на договор за отдаване под наем на съответния имот. Справедливата стойност на активите от клас инвестиционни имоти е определена от независими външни оценители на имущество, имащи призната професионална квалификация и скорошен опит с оценяването на имоти с местонахождение и категория сходни на оценяваните чрез използване на надежни техники за определянето на справедливите стойности.

(n) Провизии

Провизия се отчита в отчета за финансовото състояние, когато Банката е поела законов или договорен ангажимент в резултат на минало събитие, погасяването на който е вероятно да бъде свързано с намаляване на икономически ползи и може да се направи надеждна оценка на сумата на задължението. В случай че ефектът е съществен, провизията се определя чрез дисконтиране на очакваните бъдещи парични потоци на база дисконтов фактор. Дисконтовият фактор се определя преди облагане с данъци и отразява текущата пазарна оценка на стойността на парите във времето и специфичните рискове за задължението.

(o) Акцепти

Един акцепт възниква, когато Банката се съгласява да плати, на определена бъдеща дата, определена сума по поет ангажимент. Акцептите на Банката възникват най-вече по потвърдени акредитиви, предвиждащи плащане в известен период след получаване на необходимите документи. Банката се договаря повечето задължения по акцепти да бъдат платени на по-късна дата от тази, на която клиентът плаща сумата. Акцептите са отразени в други привлечени средства.

(p) Задбалансови ангажименти

При осъществяване на обичайната си дейност Банката сключва договори за задбалансови ангажименти като банкови гаранции и акредитиви. Банката признава провизия по поети условия задължения когато има сегашно задължение в резултат на минало събитие, вероятно е да се формира изходящ паричен поток, за да се погаси задължението и могат да бъдат направени надеждни изчисления за размера на задължението.

(q) Данъчно облагане

Данъкът върху печалбата за периода включва текущ данък и промяна в отсрочения данък. Текущият данък включва сумата на данъка, която следва да се плати върху очакваната облагаема печалба за годината въз основа на действащата данъчна ставка към деня на изготвяне на отчета за финансовото състояние и всички корекции върху дължимия данък за минали години.

Отсроченият данък се изчислява чрез прилагане на метода на балансовите пасиви върху всички времеви разлики между балансовата стойност на даден актив или пасив съгласно финансовите отчети и стойността, изчислена за данъчни цели.

Отсроченият данък се изчислява на базата на данъчните ставки, които се очакват да бъдат действащи, когато активът се реализира или задължението се погаси. Ефектът върху отсрочения данък от промяна на данъчните ставки се отчита в печалбата или загубата, с

Бележки към финансовите отчети

2. Основни елементи на счетоводната политика, продължение

(q) Данъчно облагане, продължение

изключение на случаите, когато се отнася до суми, отчетени или в другите всеобхватни доходи или директно в собствения капитал.

Отсрочен данъчен актив се признава само до размера, до който е вероятно получаването на бъдещи данъчни печалби, срещу които може да се оползотворят неизползваните данъчни загуби или данъчен кредит. Отсрочените данъчни активи се намаляват в съответствие с намалението на вероятността за реализиране на данъчни ползи.

(r) Съществени счетоводни оценки и преценки при прилагането на счетоводната политика

Банката прави оценки и допускания, които засягат отчетните стойности на активите и пасивите през следващата финансовата година. Оценките и преценките непрекъснато се преразглеждат и се базират на историческия опит и други фактори, включително очакване на бъдещи събития, които се смятат за основателни при определени обстоятелства.

Информация за оценки и оценъчна несигурност, за които има значителен риск от промяна към 31 декември 2019 г. са изброени по-долу и са свързани с обезценката на активи, подоходните данъци и следните бележки свързани с други елементи на отчета:

- Бележка 5 – определяне на справедливата стойност на финансови инструменти чрез оценъчни техники, при които входящите данни за финансовите активи и пасиви не са базирани на налична пазарна информация.
- Бележка 18 – определяне на справедливата стойност на земи и сгради: чрез оценъчни техники, при които входящите данни за активите не са базирани на налична пазарна информация;

(i) *Оценка на активите, придобити от обезпечения*

Активите приети като обезпечение се оценяват по по-ниската от цената на придобиване и нетната реализуема стойност. При оценяване на нетната реализуема стойност на активите, Банката изготвя няколко модела за оценка (например дисконтирани бъдещи парични потоци) и ги сравнява с налична пазарна информация (например сходни сделки на пазара, оферти от потенциални купувачи).

(ii) *Подоходни данъци*

Печалбата на Банката е обект на данъчно облагане в няколко юрисдикции, при което се прилагат значителни преценки при определянето на данъците. Има много операции и изчисления, за които категоричното определяне на данъците е несигурно в нормалния бизнес. Банката отчита пасиви по очаквани резултати от данъчни проверки, базирани на преценката дали ще бъдат дължими допълнителни данъци. Когато окончателният резултат от тези данъчни проверки се различава от предварително отчетените суми, тази разлика ще има влияние върху текущите данъци и отсрочените данъци в периода, в който те се определят.

(s) Доходи на персонала

Планове с дефинирани вноски

План с дефинирани вноски е план за доходи след напускане, според който Банката плаща вноски на друго лице и няма никакви правни или конструктивни задължения да плаща допълнителни суми след това. Правителството на България носи отговорността за осигуряването на пенсии по планове за дефинирани вноски. Разходите по ангажимента на банката да превежда вноски по плановите за дефинирани вноски, се признават текущо в печалби и загуби.

Бележки към финансовите отчети

2. Основни елементи на счетоводната политика, продължение

(s) Доходи на персонала, продължение

Планове с дефинирани доходи

План с дефинирани доходи е план за доходи след напускане, различен от план с дефинирани вноски. Нетното задължение на Банката за планове с дефинирани доходи се изчислява като се прогнозира сумата на бъдещите доходи, които служителите са придобили в замяна на своите услуги в текущия и предходни периоди; и този доход се дисконтира, за да се определи неговата настояща стойност.

Банката има задължение за изплащане на доход при напускане на тези свои служители, които се пенсионира в съответствие с изискванията на чл. 222, ал. (3) от Кодекса на Труда (КТ).

Съобразно тези разпоредби на КТ, при прекратяване на трудовия договор на служител придобил право на пенсия, работодателят му изплаща обезщетение в размер на две месечни брутни работни заплати. В случай, че служителят е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж – има право на обезщетение в размер на брутното му трудово възнаграждение за срок от 6 месеца. Към датата на отчета за финансовото състояние ръководството оценява приблизителния размер на потенциалните разходи за всички служители, чрез използването на метода на прогнозните кредитни единици.

За последните две години Банката е правила предварителни разчети за дължимите провизии за пенсии и не е установила съществени по размер задължения.

Доходи при прекратяване

Доходи при прекратяване се признават като разход, когато Банката се е ангажирала ясно, без реална възможност за отказ, с официален подробен план, с който или да прекрати работни отношения преди нормалната дата на пенсиониране, или да предостави обезщетения при прекратяване, в резултат на предложение, направено за насърчаване на доброволното напускане. Доходи при прекратяване за доброволно напускане са признати като разход, ако Банката е отправила официално предложение за доброволно прекратяване и е вероятно, че офертата ще бъде приета, а броят на приелите може да се оцени надеждно. Ако обезщетения се дължат за повече от 12 месеца след края на отчетния период, те се дисконтират до тяхната настояща стойност.

Краткосрочни доходи на наети лица

Задължения за краткосрочните доходи на наети лица се оценяват на недисконтирана база и са отчетени като разход когато свързаните с тях услуги се предоставят.

Пасив се признава за сумата която се очаква да бъде изплатена по краткосрочен бонус в пари или планове за разпределение на печалбата, ако Банката има правно или конструктивно задължение да заплати тази сума като резултат от минали услуги, предоставени от служител, и задължението може да се оцени надеждно. Банката признава като задължение недисконтираната сума на оценените разходи по платен годишен отпуск, очаквани да бъдат заплатени на служителите в замяна на труда им за изминалия отчетен период.

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска

А. Търговски операции

Банката поддържа активни търговски позиции в ограничен брой недеривативни финансови инструменти. Повечето от търговските операции на Банката са насочени към клиенти. С цел задоволяване нуждите на клиенти Банката поддържа пакет от инструменти на паричния пазар и поддържа постоянна пазарна ликвидност, като търгува с други участници на пазара. Тези дейности обхващат търговията с финансови инструменти и дават възможност на Банката да предоставя на своите клиенти продукти от паричния пазар на конкурентни цени.

Банката управлява своите търговски операции по видове риск и на базата на различните категории притежавани търговски инструменти.

(i) *Кредитен риск*

Рискът от неизпълнение е рискът контрагентите по финансовите инструменти да не изпълнят своите задължения. Рискът от неизпълнение се следи постоянно съгласно вътрешните процедури по управление на риска и се контролира посредством минимални прагове за кредитното качество на контрагента и определяне на лимити на размера на експозицията. Експозициите, произтичащи от търговски операции са обект на лимити спрямо общия размер на експозициите и се одобряват от оправомощеното лице или орган, както е определено в процедурите по управление на кредитния риск.

Сетълмент рискът е рискът от загуба, породен когато контрагентът не успее да достави стойност (пари, ценни книжа или други активи) съгласно договорените условия. Когато търгуването не се разплаща посредством клирингов агент, сетълмент рискът се ограничава чрез едновременно извършване на плащането и доставката.

(ii) *Пазарен риск*

Пазарен риск е рискът, че справедливата стойност или бъдещите парични потоци на финансов инструмент ще варират поради промени в пазарните цени. Банката поема пазарен риск когато излиза на позиции по дългови инструменти, акции, деривативи и валутни трансакции. Този риск се управлява чрез прилагане на лимити на заетите позиции и тяхната рискова чувствителност, измерена посредством стойност под риск (Value at Risk), дюрация или други измерители, подходящи за отделна позиция по отношение нейната чувствителност към рискови фактори. Най-важните рискови фактори, които засягат търговските операции на Банката, са промените на лихвените проценти (лихвен риск), промените на валутните курсове (валутен риск) и промените на цените на акциите (риск за цени на акции).

Експозицията по отношение на пазарен риск се управлява в съответствие с лимитите за риск, определени от ръководството при покупка или продажба на инструменти.

Количествено измерване на лихвения риск се извършва чрез прилагания VaR (Value at Risk) анализ. Методът VaR оценява максималната загуба, която може да настъпи при определен хоризонт и нормални пазарни условия, дължаща се на неблагоприятни изменения на пазарните лихви, ако позициите останат непроменени за определен период. Стойността под риск се изчислява като се използва едnodневен хоризонт и 99% доверителен интервал, което означава, че съществува 1% вероятност търговският портфейл да се обезцени в рамките на един ден повече от изчисления за него VaR. Параметрите на VaR модела се оценяват на базата на експоненциално претеглени исторически данни за ценовите изменения на рисковите фактори.

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

A. Търговски операции, продължение

(ii) Пазарен риск, продължение

Value at Risk се изчислява и следи на дневна база и представлява част от управлението на риска в Банката. В таблицата по-долу е представен в обобщен вид диапазонът на лихвения VaR за портфейла от дългови финансови инструменти на Банката, оценявани по справедлива стойност, за 2019 година:

	31 декември	2019 г.			31 декември
в хил. лв.	2019 г.	средно	минимално	максимално	2018 г.
VaR	385	433	247	686	319

B. Нетърговски операции

По-долу са изложени различните рискове, на които Банката е изложена по отношение на нетърговски операции, както и подходът, който е възприела за управлението им.

(i) Ликвиден риск

Ликвиден риск е рискът, че Банката ще срещне трудност при изпълнение на задължения, свързани с финансови пасиви. Ликвидният риск възниква във връзка с осигуряването на средства за дейностите на Банката и управлението на нейните позиции. Той има две измерения - риск от невъзможност да се финансират активи при подходящ матуритет и лихвени проценти и риск от невъзможност да се реализира актив при разумна цена и в приемлив срок за да се посрещнат задълженията.

Средствата се привличат посредством набор от инструменти, включително депозити, други привлечени средства, подчинени дългови инструменти, както и акционерен капитал. По този начин се увеличава възможността за гъвкавост при финансиране на дейностите на Банката, намалява се зависимостта от един източник на средства и понижава стойността на привлечения ресурс. Банката се стреми да поддържа баланс при срочността на привлечения ресурс и гъвкавост при използването на средства с различна матуритетна структура. Банката извършва текуща оценка на ликвидния риск посредством идентифициране и следене промените по отношение на необходимостта от средства за постигането на целите, залегнали в цялостната ѝ стратегия. Органът за управление на ликвидността е Съветът по управление на активите, пасивите и ликвидността.

В изпълнение на изискванията на Закона за кредитните институции, Наредба №7 на БНБ за организацията и управлението на рисковете в банките и Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници, транспонирана в Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници, Първа инвестиционна банка АД изготвя план за възстановяване при възникване на финансови затруднения. В него са заложили количествени и качествени сигнали за ранно предупреждение, както и индикатори за възстановяване като например капиталови индикатори, индикатори за ликвидност, индикатори за доходност, пазарно-ориентирани индикатори, при настъпването на които се задействат мерки за възстановяване. Ликвидните индикатори включват съотношение на ликвидно покритие (LCR); нетен отлив от финансиране; съотношение на ликвидни активи към депозити от нефинансови клиенти, съотношение на нетно стабилно финансиране (NSFR). Обособени са също така и различни стрес сценарии относно идиосинкратичен шок, системен шок и комбиниран шок. При възникване на ликвиден натиск са изградени системи за бързо и адекватно реагиране, които включват привличане на допълнителни средства от местния и чуждестранните пазари чрез емитиране на подходящи финансови инструменти в зависимост от конкретния случай, както и реализиране на неликвидни активи, при ясно разпределени нива на вземане на решения.

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

В. Нетърговски операции, продължение

(i) Ликвиден риск, продължение

С цел редуциране на ликвидния риск са заложили и превантивни мерки, насочени към повишаване на матуритета в привлечените средства от клиенти, стимулиране на дългосрочните взаимоотношения банка клиент и повишаване на клиентската удовлетвореност. С цел адекватно управление на ликвидния риск Банката осъществява мониторинг на паричните потоци на дневна основа.

Като част от управлението на ликвидния риск Банката поддържа ликвидни активи, състоящи се от парични средства, парични еквиваленти и дългови ценни книжа, които могат да бъдат продадени веднага за да се осигури ликвидност:

Ликвидни активи

в хил. лв.	31 декември 2019 г.	31 декември 2018 г.
Средства в централни банки	1,674,645	1,034,757
Парични средства и разплащателни сметки в други банки	316,269	684,823
Необременени дългови книжа	385,256	447,449
Злато	5,479	5,585
Общо ликвидни активи	2,381,649	2,172,614

Разумното управление на ликвидността изисква избягване на концентрация на привлечените средства от големи вложители. Ежедневно се извършва анализ на значимите по размер привлечени средства и се съблюдава диверсификацията в общия портфейл от пасиви.

Към 31 декември 2019 г. средствата, привлечени от тридесетте най-големи небанкови депозанта представляват 7.42% от общата сума задължения към други клиенти (31 декември 2018 г.: 4.93%).

Един от основните коефициенти, използвани от Банката за управление на ликвидния риск, е съотношението на ликвидни активи към размера на привлечените средства от други клиенти.

	31 декември 2019 г.	31 декември 2018 г.
Съотношение на покритие с ликвидни активи на привлечените средства от други клиенти	27.43%	27.09%

Бележки към финансовите отчети
3. Управление на риска, продължение
В. Нетърговски операции, продължение
(i) Ликвиден риск, продължение

В следващата таблица е направен анализ на финансовите активи и пасиви на Банката по балансова стойност, представени по матуритетна структура според договорния срок до падеж.

Матуритетна структура към 31 декември 2019 г.

в хил. лв.	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	Над 1 година	С неопред. падеж	Общо
Активи						
Парични средства и вземания от централни банки	1,998,543	-	-	-	-	1,998,543
Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	243,425	-	-	-	22,130	265,555
Финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	565,818	-	-	-	-	565,818
Финансови активи отчитани по амортизирана стойност	-	-	-	12,005	-	12,005
Вземания от банки и финансови институции	53,023	9,029	2,161	15,363	-	79,576
Вземания от клиенти	329,910	233,054	831,538	4,382,413	-	5,776,915
Други финансови активи	814	-	-	-	-	814
Общо финансови активи	3,191,533	242,083	833,699	4,409,781	22,130	8,699,226
Пасиви						
Задължения към банки	25,048	-	-	-	-	25,048
Задължения към други клиенти	4,132,386	994,192	2,739,002	818,421	-	8,684,001
Други привлечени средства	13	26	3,309	106,375	-	109,723
Хибриден дълг	-	-	-	-	267,615	267,615
Други финансови пасиви, нетно	1,243	(600)	(159)	(123)	-	361
Общо финансови пасиви	4,158,690	993,618	2,742,152	924,673	267,615	9,086,748
Положителна/(отрицателна) разлика в срочността на активите и пасивите	(967,157)	(751,535)	(1,908,453)	3,485,108	(245,485)	(387,522)

В таблицата инвестициите отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход са представени с матуритет до 1 месец, тъй като отразяват възможността на ръководството да ги реализира в краткосрочен план при необходимост.

Текущите неусвоени части от предоставени заеми не се отчитат за ликвиден риск, тъй като ръководството смята, че договорените условия позволяват на Банката по всяко едно време да преустанови предоставянето на средства на своите кредитополучатели при очаквано повишаване на техния кредитен риск.

В частта на вземанията от клиенти са посочени и вземанията по финансов лизинг.

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение
- В. Нетърговски операции, продължение
- (i) Ликвиден риск, продължение

Матуритетна структура към 31 декември 2018 г.

в хил. лв.	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	Над 1 година	С неопред. падеж	Общо
Активи						
Парични средства и вземания от централни банки	1,615,646	-	-	-	-	1,615,646
Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	7,180	-	-	-	17,498	24,678
Финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	656,038	-	-	-	-	656,038
Финансови активи отчитани по амортизирана стойност	-	-	-	748	-	748
Вземания от банки и финансови институции	122,257	628	78	2,509	-	125,472
Вземания от клиенти	365,219	177,246	751,899	4,231,593	-	5,525,957
Други финансови активи	905	-	-	-	-	905
Общо финансови активи	2,767,245	177,874	751,977	4,234,850	17,498	7,949,444
Пасиви						
Задължения към банки	17,243	-	-	-	-	17,243
Задължения към други клиенти	3,420,931	923,335	2,647,256	1,029,917	-	8,021,439
Други привлечени средства	5	1,222	3,441	113,488	-	118,156
Хибриден дълг	-	-	-	-	208,786	208,786
Други финансови пасиви, нетно	(2)	63	27	-	-	88
Общо финансови пасиви	3,438,177	924,620	2,650,724	1,143,405	208,786	8,365,712
Положителна/(отрицателна) разлика в срочността на активите и пасивите	(670,932)	(746,746)	(1,898,747)	3,091,445	(191,288)	(416,268)

Бележки към финансовите отчети
3. Управление на риска, продължение
В. Нетърговски операции, продължение
(i) Ликвиден риск, продължение

В следващата таблица е направен анализ на финансовите активи и пасиви на Банката към 31 декември 2019 г., представени по остатъчен срок на базата на договорени недисконтирани парични потоци.

в хил. лв.	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	Над 1 година	Общо
Финансови активи					
Парични средства и вземания от централни банки	1,998,543	-	-	-	1,998,543
Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	265,555	-	-	-	265,555
Финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	565,818	-	-	-	565,818
Финансови активи отчитани по амортизирана стойност	-	-	-	13,468	13,468
Вземания от банки и финансови институции	53,023	9,029	2,161	15,363	79,576
Вземания от клиенти	330,171	234,902	854,980	5,283,638	6,703,691
Общо финансови активи	3,213,110	243,931	857,141	5,312,469	9,626,651
Финансови пасиви					
Задължения към банки	25,048	-	-	-	25,048
Задължения към други клиенти	4,132,640	994,740	2,744,668	826,590	8,698,638
Други привлечени средства	13	26	3,323	110,519	113,881
Хибриден дълг	-	-	27,653	318,813	346,466
Общо финансови пасиви	4,157,701	994,766	2,775,644	1,255,922	9,184,033
Деривати държани за управление на риска					
За търгуване, изходящ поток	1,933	-	478	-	2,411
За търгуване, входящ поток	1,504	600	637	123	2,864
Паричен поток от деривати, нетно	(429)	600	159	123	453

Бележки към финансовите отчети
3. Управление на риска, продължение
В. Нетърговски операции, продължение
(i) Ликвиден риск, продължение

В следващата таблица е направен анализ на финансовите активи и пасиви на Банката към 31 декември 2018 г., представени по остатъчен срок на базата на договорени недисконтирани парични потоци.

в хил. лв.	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	Над 1 година	Общо
Финансови активи					
Парични средства и вземания от централни банки	1,615,646	-	-	-	1,615,646
Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	7,180	-	-	17,498	24,678
Финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	656,038	-	-	-	656,038
Финансови активи отчитани по амортизирана стойност	-	-	-	1,427	1,427
Вземания от банки и финансови институции	122,257	628	78	2,509	125,472
Вземания от клиенти	365,616	178,826	775,834	5,218,588	6,538,864
Общо финансови активи	2,766,737	179,454	775,912	5,240,022	8,962,125
Финансови пасиви					
Задължения към банки	17,243	-	-	-	17,243
Задължения към други клиенти	3,421,197	923,964	2,654,002	1,042,623	8,041,786
Други привлечени средства	5	1,224	3,455	118,682	123,366
Хибриден дълг	-	-	22,883	264,295	287,178
Общо финансови пасиви	3,438,445	925,188	2,680,340	1,425,600	8,469,573
Деривати държани за управление на риска					
За търгуване, изходящ поток	189	82	27	-	298
За търгуване, входящ поток	1,096	19	-	-	1,115
Паричен поток от деривати, нетно	907	(63)	(27)	-	817

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

В. Нетърговски операции, продължение

(i) Ликвиден риск, продължение

Очакваните парични потоци на Банката по някои финансови активи и финансови пасиви се различават значително от договорените парични потоци. Основните разлики са следните:

- Очаква се депозитите на виждане и срочните депозити да останат стабилни като размер и да се увеличават.
- Ипотечните и жилищни кредити на дребно имат оригинален договорен срок средно 25 години, но очакваният среден ефективен срок е 14 години, тъй като някои клиенти се възползват от опциите за предварително погасяване.

(ii) Пазарен риск

Лихвен риск

Лихвен риск е рискът, че справедливата стойност или бъдещите парични потоци на финансов инструмент ще варират поради промени в пазарните лихвени проценти. Дейността на Банката е обект на риск от колебания в лихвените проценти до степента, в която лихвоносните активи и лихвените пасиви падежират или търпят промени в лихвените равнища по различно време и в различна степен. В случаите на активи и пасиви с плаващи лихвени проценти Банката е изложена на базисен риск, зависещ от разликата между характеристиките на променливите лихвени индекси, като например основния лихвен процент, LIBOR или EURIBOR, въпреки че тези индекси се променят при висока корелация. В допълнение, цялостният ефект ще зависи и от други фактори, например доколко има плащания преди или след договорените дати и колебанията в чувствителността на лихвените проценти в периодите на падежиране и по валути.

За да определи лихвения риск на нетъргуемите си инструменти, Банката изчислява ефекта на промяната в пазарните лихвени равнища върху нетния си лихвен доход и икономическата стойност на Банката, дефинирана като разлика между справедливата стойност на активите и справедливата стойност на пасивите, включени в банковия портфейл.

Ефектът на лихвения риск върху икономическата стойност на Банката вследствие на стандартен лихвен шок от +100/-100 базисни пункта към 31 декември 2019 г. е +43.7/-24.9 млн. лв.

Лихвеният риск, на който е изложен нетният лихвен доход на Банката в рамките на една година напред, вследствие на стандартен лихвен шок от +100/-100 базисни пункта към 31 декември 2019 г., е 19.2/-9.5 млн. лв.

	Нетен лихвен доход		Капитал	
	100 bp увеличение	100 bp намаление	100 bp увеличение	100 bp намаление
Ефект в милиони лева				
31 декември 2019				
Към 31 декември	19.2	-9.5	43.7	-24.9
Средна за периода	21.0	-13.1	38.0	-20.6
Максимална за периода	24.2	-14.5	43.7	-24.9
Минимална за периода	19.0	-9.5	35.1	-17.3
31 декември 2018				
Към 31 декември	19.5	-15.4	35.2	-18.4
Средна за периода	12.9	-12.6	30.0	-15.2
Максимална за периода	19.5	-15.4	35.2	-18.4
Минимална за периода	10.2	-11.2	26.8	-12.2

Бележки към финансовите отчети
3. Управление на риска, продължение
В. Нетърговски операции, продължение
(ii) Пазарен риск, продължение
Лихвен риск, продължение

Таблицата по-долу показва периодите на олихвяване на финансовите активи и пасиви към 31 декември 2019 г.

Инструменти с фиксиран лихвен процент

<i>в хил. лв.</i>	Общо	Инструменти с плаващ лихвен процент	Под 1 месец	Между 1 и 3 месеца	Между 3 месеца и 1 година	Над 1 година
Активи						
Парични средства и вземания от централни банки	585,198	585,198	-	-	-	-
Финансови активи по справедлива стойност в лечалбата или загубата	238,937	-	238,937	-	-	-
Финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	565,818	26,227	539,591	-	-	-
Финансови активи по амортизирана стойност	12,005	-	-	-	-	12,005
Вземания от банки и финансови институции	35,140	10,976	5,416	-	18,748	-
Вземания от клиенти	5,021,745	4,635,431	2,674	23,094	108,665	251,881
Общо лихвоносни активи	6,458,843	5,257,832	786,618	23,094	127,413	263,886
Пасиви						
Задължения към банки	25,048	22,962	2,086	-	-	-
Задължения към други клиенти	8,671,127	2,947,695	1,171,817	994,192	2,739,002	818,421
Други привлечени средства	109,723	98,479	-	7	-	11,237
Хибриден дълг	267,615	-	-	-	-	267,615
Общо лихвоносни пасиви	9,073,513	3,069,136	1,173,903	994,199	2,739,002	1,097,273

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

В. Нетърговски операции, продължение

(ii) Пазарен риск, продължение

Лихвен риск, продължение

Таблицата по-долу показва периодите на олихвяване на финансовите активи и пасиви към 31 декември 2018 г.

Инструменти с фиксиран лихвен процент

в хил. лв.	Общо	Инструменти с плаващ лихвен процент	Под 1 месец	Между 1 и 3 месеца	Между 3 месеца и 1 година	Над 1 година
Активи						
Парични средства и вземания от централни банки	409,746	409,746	-	-	-	-
Финансови активи по справедлива стойност в лечалбата или загубата	2,625	-	2,625	-	-	-
Финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	656,038	26,558	629,480	-	-	-
Финансови активи по амортизирана стойност	748	748	-	-	-	-
Вземания от банки и финансови институции	24,689	-	4,985	-	19,704	-
Вземания от клиенти	4,894,769	3,777,368	2,984	31,442	133,222	949,753
Общо лихвоносни активи	5,988,615	4,214,420	640,074	31,442	152,926	949,753
Пасиви						
Задължения към банки	17,243	17,243	-	-	-	-
Задължения към други клиенти	7,960,194	2,327,154	1,032,532	923,335	2,647,256	1,029,917
Други привлечени средства	118,155	105,642	4	1,205	44	11,260
Хибриден дълг	208,786	-	-	-	-	208,786
Общо лихвоносни пасиви	8,304,378	2,450,039	1,032,536	924,540	2,647,300	1,249,963

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

В. Нетърговски операции, продължение

(ii) Пазарен риск, продължение

Валутен риск

Валутен риск е рискът, че справедливата стойност или бъдещите парични потоци на финансов инструмент ще варират поради промени във валутните курсове. Банката е изложена на валутен риск при извършване на сделки с чужди валути и при финансови инструменти, деноминирани в чуждестранна валута.

След въвеждането на паричен съвет (валутен борд) в Република България българският лев е фиксиран към еврото. Тъй като валутата, в която Банката изготвя счетоводните си отчети е българският лев, влияние върху отчетите оказват движенията в обменните курсове на лева спрямо валутите извън Еврозоната.

Експозициите на Банката пораждаят нетни приходи от търговски операции от промени във валутните курсове, които се отчитат в печалбата или загубата. Такива експозиции са паричните активи и пасиви на Банката, които не са деноминирани във валутата на представяне на Банката. Тези експозиции са представени по-долу:

в хил. лв.	2019	2018
Парични активи		
Евро	3,694,463	3,991,277
Щатски долари	577,834	616,039
Други валути	180,791	127,806
Злато	5,479	5,585
Парични пасиви		
Евро	3,583,449	3,083,729
Щатски долари	571,761	616,138
Други валути	181,155	127,425
Злато	1,628	1,810
Нетна валутна позиция		
Евро	111,014	907,548
Щатски долари	6,073	(99)
Други валути	(364)	381
Злато	3,851	3,775

По отношение на монетарни активи и пасиви, които не са икономически хеджирани, Банката управлява валутния риск в съответствие с политика, която поставя лимити за валутните позиции и дилърски лимити.

(iii) Кредитен риск

Кредитен риск е рискът, че другата страна по финансов инструмент ще причини финансова загуба на Банката като не успее да изплати свое задължение. Банката е изложена на риск от своята кредитна дейност, както и в случаите когато действа като посредник от името на клиент или на друга трета страна, или при издаването на условни ангажименти. Управлението на кредитния риск се извършва посредством редовни анализи на кредитоспособността на длъжниците и определянето на кредитен рейтинг. Експозицията към кредитен риск се управлява също и чрез приемане на обезпечения и гаранции.

Бележки към финансовите отчети
3. Управление на риска, продължение
В. Нетърговски операции, продължение
(iii) Кредитен риск, продължение

Таблицата по-долу дава информация за максималната експозиция към кредитен риск:

в хил. лв	Кредити и вземания от други клиенти		Кредити и вземания от банки, включително от централни банки		Инвестиции в ценни книги и финансови активи държани за търговия		Задбалансови ангажименти	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Балансова стойност	5,776,915	5,525,957	1,877,860	1,563,988	816,760	659,411	-	-
Условни ангажименти	-	-	-	-	-	-	859,990	757,588

Основният кредитен риск, на който е изложена Банката, възниква вследствие на предоставените заеми на клиенти. Размерът на кредитната експозиция в този случай се определя от балансовата стойност на активите. Тези експозиции са както следва:

31 декември 2019 г.
в хил. лв.

Клас експозиции	Брутна сума на вземания от клиенти	Обезценка	Балансова стойност на вземания от клиенти
Обслужвани			
Групово обезценени	4,755,703	(68,967)	4,686,736
Необслужвани			
Групово обезценени	218,841	(73,351)	145,490
Индивидуално обезценени	1,301,864	(357,175)	944,689
Общо	6,276,408	(499,493)	5,776,915

31 декември 2018 г.
в хил. лв.

Клас експозиции	Брутна сума на вземания от клиенти	Обезценка	Балансова стойност на вземания от клиенти
Обслужвани			
Групово обезценени	4,871,753	(116,038)	4,755,715
Необслужвани			
Групово обезценени	351,996	(150,125)	201,871
Индивидуално обезценени	1,041,855	(473,484)	568,371
Общо	6,265,604	(739,647)	5,525,957

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение
- В. Нетърговски операции, продължение
- (iii) Кредитен риск, продължение

Разпределение на вземанията от клиенти и обезценката като коректив за финансови активи (вземания от клиенти) след прилагане на МСФО 9:

	31.12.2019 г.		31.12.2018 г.	
	Брутна сума на вземания от клиенти	Обезценка	Брутна сума на вземания от клиенти	обезценка
Експозиции без увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване (фаза 1)	3,652,415	10,808	3,715,064	26,444
Експозиции със значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване (фаза 2)	1,103,288	58,159	1,156,689	89,594
Необслужвани (обезценени) експозиции (фаза 3)	1,520,705	430,526	1,393,851	623,609
Общо	6,276,408	499,493	6,265,604	739,647

Класификацията на експозициите по рискови класове отразява преценката на ръководството за кредитния риск и за възстановимата стойност на кредитите.

Към 31 декември 2019 г. брутната сума на просрочените вземания от клиенти, измерени като експозиции с просрочие над 90 дни, е 752,708 хил. лв. (2018: 815,860 хил. лв.).

В допълнение, Банката е изложена на задбалансов кредитен риск вследствие на споразумения за предоставяне на кредити и издаване на задбалансови ангажименти (виж бележка 32).

Концентрации на кредитен риск (балансов и задбалансов) по финансови инструменти възникват спрямо контрагенти, които притежават сходни икономически характеристики, следователно промени в икономическите и други условия биха се отразили по подобен начин върху способността им да посрещнат договорните си задължения.

Основните концентрации на кредитен риск възникват и в зависимост от местоположението и вида на клиентите по отношение на инвестициите, заемите, авансите и условните задължения.

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

В. Нетърговски операции, продължение

(iii) Кредитен риск, продължение

Концентрацията на кредитен риск по отрасли на икономиката във вземания от клиенти е представена в таблицата по-долу:

в хил. лв.	2019	2018
Търговия	844,380	992,286
Производство	1,133,840	1,179,765
Услуги	691,080	655,577
Финанси	112,944	107,517
Транспорт	217,938	316,628
Комуникации	190,441	106,858
Строителство	336,886	258,219
Селско стопанство	180,014	194,749
Туризм	255,881	244,533
Инфраструктура	408,558	500,735
Частни лица	1,892,605	1,660,890
Други	11,841	47,847
Обезценка	(499,493)	(739,647)
Общо	5,776,915	5,525,957

Сумите включени в таблиците представляват максималната счетоводна загуба, която ще бъде призната към датата на отчета за финансовото състояние, ако страните по сделката не изпълнят изцяло договорните си задължения и всички получени обезпечения се окажат без стойност. Следователно сумите значително надхвърлят очакваните загуби, отразени като обезценка.

Банката е предоставила кредити на дружества в различни сфери на дейност, но в един и същ икономически отрасъл - производство. Поради това експозициите имат сходен бизнес-риск. Съществуват три такива групи предприятия към 31 декември 2019 г. с обща експозиция по брутна балансова стойност възлизаща съответно на 162,118 хил. лв. (2018: 187,051 хил. лв.) - черна и цветна металургия, 85,791 хил. лв. (2018: 89,905 хил. лв.) - минно дело и 94,191 хил. лв. (2018: 104,489 хил. лв.) - енергетика.

Банката е предоставила кредити и издала условни ангажменти на 8 отделни клиенти или групи свързани клиенти (2018: 7), към които експозицията превишава 10% от собствения капитал на Банката на база амортизираната стойност на съответните кредитни улеснения и след прилагане на изискуемите регулаторни изключения и техники за редуциране на кредитния риск. Общата сума на тези експозиции е 937,247 хил. лв., която представлява 74.55% от собствения капитал (2018: 644,781 хил. лв., представлявали 59.40% от собствения капитал).

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

В. Нетърговски операции, продължение

(iii) Кредитен риск, продължение

Кредитите предоставени от клона в Кипър възлизат на 2,040 хил. лв. (брутна балансова стойност (2018: 4,050 хил. лв.).

Политиката на Банката изисква преди отпускане на одобрените кредити клиентите да осигурят подходящи обезпечения. Банковите гаранции и акредитиви също са обект на стриктно предварително проучване. Договорите уточняват паричните лимити на банковия ангажимент.

Видове обезпечения, държани срещу различни видове активи:

Тип кредитна експозиция	Основен вид на обезпечение	Съотношение на покритие на експозициите с обезпечение	
		2019	2018
Споразумения по репо - сделки	Търгуеми ценни книжа	101%	101%
Кредити и вземания от банки	Няма	-	-
Жилищно кредитиране	Жилищни или нежилищни имоти	266%	271%
Потребителско кредитиране	Ипотека, поръчителство, парични и други обезпечения	29%	36%
Кредитни карти	Няма	-	-
Кредитиране на предприятия	Ипотека, залог на цяло предприятие, залог на ДМА, залог на стоки в оборот, залог на други КМА, гаранционни схеми, парични, финансови и други обезпечения	487%	447%

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

В. Нетърговски операции, продължение

(iii) Кредитен риск, продължение

Представената по-долу таблица показва общия размер на кредитите (брутна балансова стойност), предоставени от Банката на клиенти според вида на обезпеченията до размера на обезпеченията с изключение на сумата на кредитните карти 176,309 хил. лв. (2018: 187,577 хил. лв):

в хил. лв.	2019	2018
Ипотека	1,569,581	1,252,712
Залог на вземания	1,765,592	1,954,391
Залог на търговски предприятия	10,968	33,834
Ценни книжа	68,951	97,547
Поръчителства и други гаранции	2,355,338	2,271,538
Залог на стоки	9,145	9,692
Залог на машини и съоръжения	60,799	102,479
Залог на парични средства	11,349	12,219
Залог на дружествени дялове във фирми	-	13,804
Други обезпечения	-	1,004
Необезпечени	248,376	328,807
Общо	6,100,099	6,078,027

Други обезпечения включват застрахователни полици до размера на застрахователното покритие, бъдещи постъпления по сметки, превод на трудово възнаграждение и други.

Жилищно ипотечно кредитиране

Таблицата по-долу представя кредитните експозиции по ипотечни кредити към клиенти – физически лица - в зависимост от стойността на коефициента loan-to-value (LTV). LTV се изчислява като съотношение от брутната стойност на кредита към стойността на обезпечението. В брутната стойност не се включва начислената обезценка. Оценката на обезпечението не включва бъдещи разходи за придобиването и реализацията на обезпечението. Стойността на обезпечението по жилищните ипотечни кредити се основава на стойността на обезпечението при възникване на кредита, обновена на база оценка на промените в цените на жилищата.

в хил. лв.	2019	2018
Loan to value (LTV) коефициент		
По-малко от 50%	156,714	144,617
Над 50% до 70%	218,295	189,006
Над 70% до 90%	351,401	247,444
Над 90% до 100%	35,732	50,730
Повече от 100%	61,097	68,514
Общо	823,239	700,311

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

В. Нетърговски операции, продължение

(iii) Кредитен риск, продължение

Кредити към предприятия

Кредитите към предприятия, които представляват индивидуално значими експозиции, са предмет на индивидуална кредитна оценка и тестване за обезценка. Кредитоспособността на дадено предприятие обикновено е най-подходящият показател за качеството на експозицията към него. Въпреки това, обезпечението осигурява допълнителна сигурност и Банката изисква такова да бъде предоставено от клиентите си търговци. Банката приема обезпечения във формата на първа по ред ипотека на недвижим имот, права върху всички техни активи, както и други гаранции и права на собственост.

Банката периодично анализира предоставените обезпечения от гледна точка на евентуални изменения в стойността им, дължащи се на промени в пазарната среда, нормативната уредба или вследствие разпоредителни действия на длъжника. В случай, че тези изменения водят до нарушаване на изискванията за достатъчност на обезпечението, Банката изисква допълването му в определен срок.

Към 31 декември 2019 г. балансовата стойност на необслужваните кредити към предприятия е в размер на 990,692 хил. лева (2018: 664,841 хил. лева) и стойността на обезпеченията по тези кредити и заеми е в размер на 940,848 хил. лева (2018: 628,107 хил. лева).

Банката следи постоянно риска от неизпълнение по вече предоставените кредити, като при наличие на данни за потенциални или реално възникнали проблеми Банката изготвя план за действие и предприема мерки за справяне с възможните нежелани последици, включително реструктуриране на дълга.

За целите на оповестяването в тези финансови отчети „предоговорени кредити“ се дефинират като кредити, които са предоговорени в резултат на промяна на пазарните лихвени условия, погасителни планове, по искане на клиента и други.

Предоговорени кредити през годината

в хил.лв.

Вид на предоговарянето	Брутна сума на вземания от клиенти	2019		2018	
		Обезценка	Брутна сума на вземания от клиенти	Обезценка	
Кредитиране на физически лица	169,026	5,554	183,721	5,798	
Промяна на срока на погасяване	121,250	4,242	116,667	4,385	
Промяна на размера на пог. вноски	116	-	-	-	
Промяна на размера на лихвата	8,749	2	11,366	-	
По искане на кредитополучателя	23,867	46	33,391	27	
Други причини	15,044	1,264	22,297	1,386	
Кредитиране на предприятия	2,423,194	293,206	2,123,031	252,326	
Промяна на срока на погасяване	158,067	10,938	59,942	3,723	
Промяна на размера на пог. вноски	599,938	23,964	163,528	9,380	
Промяна на размера на лихвата	213,942	1,355	112,060	313	
По искане на кредитополучателя	1,180,346	183,703	1,260,193	188,589	
Други причини	270,901	73,246	527,308	50,321	
Общо:	2,592,220	298,760	2,306,752	258,124	

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

В. Нетърговски операции, продължение

(iii) Кредитен риск, продължение

Структура и организация на функциите по управление на кредитния риск

Управлението на кредитния риск като цялостен процес се осъществява под ръководството на Управителния съвет на Банката. Надзорният съвет упражнява контрол върху дейностите на Управителния съвет по управление на кредитния риск пряко и/или чрез Комитета за риска, който подпомага Надзорния съвет при осъществяването на широкоспектърен надзор върху функцията по управление на риска в Банката, включително относно формирането на рискови експозиции.

За подпомагане дейността на Управителния съвет по управление на кредитния риск в Банката функционират колективни органи – Кредитен съвет и Комитет по реструктуриране. Кредитният съвет подпомага управлението на поемания кредитен риск, като се произнася по кредитни сделки съобразно предоставените му нива на компетентност. Комитетът по реструктуриране е специализиран орган за наблюдение на кредитните експозиции с индикатори за влошаване. Освен колективните органи в Банката функционират и специализирани независими звена – дирекция „Анализ и контрол на риска“ и дирекция „Управление на кредитния риск, мониторинг и провизиране“, които изпълняват функции по идентифициране, измерване и управление на кредитния риск, в т.ч. извършването на втори контрол по рискови експозиции. Реализацията, координацията и текущият контрол върху кредитната дейност се организира от дирекции „Корпоративно банкиране“, „Кредитиране на малки и средни предприятия“, „Банкиране на дребно“ и „Кредитна администрация“, а управлението на проблемните активи – от дирекция „Проблемни активи“.

(iv) Експозиция към държавен дълг

Банката внимателно управлява кредитния риск свързан с държавен дълг и като резултат от това общото качество на портфейла от държавен дълг е много добро.

Таблицата по-долу представя балансовата стойност на портфейла от държавен дълг по страни. Активите са представени, без да е отчетена евентуална обезценка. Банката не е признала обезценка по отношение на експозициите към държавен дълг отчитани по амортизирана стойност към 31 декември 2019 г. и 31 декември 2018 г., както и по отношение на тези отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход.

в хил.лв.

31 декември 2019 г.

Портфейл	България	Литва	Латвия	Словакия	САЩ	Румъния	Казахстан
Отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	2,452	-	-	-	-	-	-
Отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	342,824	45,269	68	2,160	147,695	201	1,374
Отчитани по амортизирана стойност	12,005	-	-	-	-	-	-
Общо	357,281	45,269	68	2,160	147,695	201	1,374

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

В. Нетърговски операции, продължение

(iv) Експозиция към държавен дълг, продължение

в хил. лв.

31 декември 2018 г.

Портфейл	България	Словакия	Латвия	Литва	САЩ
Финансови активи за търгуване	2,625	-	-	-	-
Инвестиции на разположение за продажба	320,264	43,677	67	2,069	247,145
Финансови активи държани до падеж	-	-	-	-	-
Общо	322,889	43,677	67	2,069	247,145

Матуритетна структура на портфейла от държавен дълг по страни към 31 декември 2019 г.

в хил. лв.

Държава емитент	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Общо
България	28,207	37,300	7,454	175,019	109,301	357,281
Литва	-	-	-	-	45,269	45,269
Латвия	-	-	-	68	-	68
Словакия	-	-	-	-	2,160	2,160
САЩ	52,162	95,533	-	-	-	147,695
Румъния	-	-	-	-	201	201
Казахстан	-	-	-	-	1,374	1,374
Общо	80,369	132,833	7,454	175,087	158,305	554,048

Матуритетна структура на портфейла от държавен дълг по страни към 31 декември 2018 г.

в хил. лв.

Държава емитент	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Общо
България	38,164	-	-	185,312	99,413	322,889
Словакия	-	-	-	-	43,677	43,677
Латвия	-	-	-	-	67	67
Литва	-	-	-	-	2,069	2,069
САЩ	144,950	102,195	-	-	-	247,145
Общо	183,114	102,195	-	185,312	145,226	615,847

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение

С. Капиталова адекватност

От 1 януари 2014 г. в сила са разпоредбите на пакет CRD IV, които чрез Регламент 575 от 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и Директива 2013/36 относно достъпа до осъществяването на дейност на кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници транспонират в европейското законодателство разпоредбите на новите стандарти за банков капитал – Базел III.

Регулаторен капитал

Собственият капитал за регулаторни цели на Банката се състои от следните елементи:

Базов собствен капитал от първи ред

- а) издадени и изплатени капиталови инструменти (обикновени акции);
- б) премийни резерви от емисии на обикновени акции;
- в) неразпределена одитирана печалба;
- г) натрупан друг всеобхватен доход, включително преоценъчни резерви;
- д) други резерви;

Приспаданията от елементите на базовия собствен капитал от първи ред включват нематериалните активи, както и корекции на стойността поради изискванията за пруденциална оценка и други приспадания. В увеличение на базовия собствен капитал от първи ред се включват корекциите във връзка с преходното третиране на ефекта от първоначално прилагане на МСФО 9.

Допълнителен капитал от първи ред

Инструментите на допълнителния капитал от първи ред включват хибриден дълг (виж бележка 29). Както е оповестено в бележка 37 „Събития, възникнали след отчетния период“, на 6-ти февруари 2020 г. с Решение №38 от 6-ти февруари 2020 г. на Управителния съвет на Българската народна банка е дадено разрешение на Банката да включи в допълнителния си капитал от първи ред сумата от 30,000 хил. евро (левава равностойност от 58,675 хил. лв.), привлечена чрез издаден от Банката капиталов инструмент, представляващ емисия безсрочни, некумулятивни, неконвертируеми облигации, регистрирани на 20-ти декември 2019 г. при „Централен депозитар“ АД с ISIN код BG2100023196.

Капитал от втори ред

Към 31 декември 2019 г. Банката няма инструменти, класифицирани като Капитал от втори ред.

Бележки към финансовите отчети

3. Управление на риска, продължение
 С. Капиталова адекватност, продължение

Собствен капитал	2019	2018
<i>в хил. лв</i>		
Базов собствен капитал от първи ред		
Изплатени капиталови инструменти	110,000	110,000
(-) Непряко дялово участие в инструменти на базовия собствен капитал от първи ред	(72)	(60)
Премийни резерви	97,000	97,000
Други резерви	590,531	426,393
Натрупан друг всеобхватен доход	16,313	15,381
Намаления на базовия собствен капитал от първи ред:		
(-) Нематериални активи	(11,406)	(13,339)
Преходни корекции на базовия собствен капитал от първи ред	211,729	262,932
Други приспадания	(11,091)	(8,385)
Базов собствен капитал от първи ред	1,003,004	889,922
Инструменти допълнителен капитал от първи ред		
Хибриден дълг	254,258	195,583
Капитал от първи ред	1,257,262	1,085,505
Капитал от втори ред	-	-
Собствен капитал	1,257,262	1,085,505

3. Управление на риска, продължение
С. Капиталова адекватност, продължение

Банката изчислява следните съотношения:

а) съотношението на базовия собствен капитал от първи ред е базовият собствен капитал от първи ред на институцията, изразен като процент от общата рискова експозиция;

б) съотношението на капитала от първи ред е капиталът от първи ред на институцията, изразен като процент от общата рискова експозиция;

в) съотношението на обща капиталова адекватност е собственият капитал на институцията, изразен като процент от общата рискова експозиция.

Общата рискова експозиция се изчислява като сбор от рисковопретеглените експозиции за кредитен, пазарен и операционен риск.

Банката изчислява изискванията за кредитния риск на своите експозиции в банков и търговски портфейл на базата на стандартизирания подход. Експозициите се вземат предвид по балансовата им стойност. Задбалансовите ангажименти се вземат предвид чрез прилагане на конверсионни фактори, които имат за цел приравняването им в балансови стойности. Позициите се претеглят за риск при ползване на различни проценти в зависимост от класа на експозицията и нейния кредитен рейтинг. Използват се различни техники за редуциране на кредитния риск, например обезпечения и гаранции. При деривативните инструменти, като форуърди и опции, се оценява кредитният риск на контрагента.

Банката изчислява и капиталови изисквания за пазарен риск на валутните и стоковите инструменти в търговския и банковия портфейл.

Банката изчислява капиталови изисквания за операционен риск чрез прилагане на стандартизирания подход. При този подход Банката разпределя нетните доходи от банкови дейности (наречени съответен индикатор) през последните три години по съответните бизнес линии. След това се умножава разпределената част от съответния индикатор по кореспондиращия и процент (бета фактор) и се достига до годишното капиталово изискване за всяка една бизнес линия. Банката изчислява капиталовото изискване за операционен риск като средна стойност за тригодишния период на сбора от годишните капиталови изисквания по всички бизнес линии. Съответната рискова експозиция се изчислява чрез по-нататъшно умножение на капиталовото изискване по 12.5.

През периода Банката спазва регулаторните капиталови изисквания.

Нивото на капиталова адекватност е както следва:

Бележки към финансовите отчети
3. Управление на риска, продължение
С. Капиталова адекватност, продължение

в ХИЛ. ЛВ.	Балансова стойност/условна стойност		Рискови експозиции	
	2019	2018	2019	2018
Рисковопрегледени експозиции за кредитен риск				
Балансови позиции				
Класове експозиции				
Централни правителства или централни банки	2,277,667	1,653,035	46,829	95,783
Многостранни банки за развитие	89	163	-	-
Институции	190,672	561,045	65,528	146,453
Предприятия	1,884,568	2,045,293	1,822,050	1,983,927
Експозиции на дребно	1,289,177	1,133,344	807,007	693,490
Обезпечени с ипотечи върху недвижими имоти	1,779,803	1,750,595	705,667	712,808
Експозиции в неизпълнение	1,209,562	876,298	1,203,080	969,928
Предприятия за колективно инвестиране	2,739	2,675	2,739	2,675
Капиталови инструменти	67,678	55,497	84,270	109,766
Други позиции	1,478,652	1,395,437	1,279,618	1,218,963
Общо	10,180,607	9,473,382	6,016,788	5,933,793
Задбалансови позиции				
Класове експозиции				
Институции	-	-	3,932	297
Предприятия	384,553	268,245	54,207	69,033
Експозиции на дребно	446,521	444,287	7,593	5,962
Обезпечени с ипотечи върху недвижими имоти	28,426	45,349	5,302	9,205
Други позиции	-	-	-	-
Общо	859,500	757,881	71,034	84,497
Деривати				
Класове експозиции				
Централни правителства или централни банки	5,867	-	1,467	-
Институции	3,937	1,261	787	252
Предприятия	2,002	83	2,002	83
Други позиции	830	923	830	923
Общо	12,636	2,267	5,086	1,258
Общо рисковопрегледени експозиции за кредитен риск			6,092,908	6,019,548
Общ размер на експозициите към пазарен риск			4,750	5,300
Размер на експозициите за операционен риск			588,925	631,550
Общ размер на рисковите експозиции			6,686,583	6,656,398
Отношения на капиталова адекватност	Капитал		Капиталови съотношения %	
	2019	2018	2019	2018
Базов собствен капитал от първи ред	1,003,004	889,922	15.00%	13.37%
Капитал от първи ред	1,257,262	1,085,505	18.80%	16.31%
Собствен капитал	1,257,262	1,085,505	18.80%	16.31%

Бележки към финансовите отчети

4. Информация по сегменти

Информацията по сегменти се представя с оглед на географското разпределение на сегментите на Банката. Форматът се базира на вътрешната финансово-контролна структура.

Отчитането и оценяването на активите и пасивите, приходите и разходите по сегменти е основано на счетоводната политика, описана в приложението за счетоводната политика.

Операциите между сегментите се извършват по пазарни цени.

Банката извършва дейност основно в България, но също така има операции в Кипър.

При представянето на информация на базата на географски сегменти, приходите и разходите се разпределят след междуклонови елиминации на база местоположението на банковото подразделение, което ги генерира. Активите и пасивите по сегменти се разпределят след междуклонови елиминации въз основа на географското им местоположение.

в хил. лв.	Операции в България		Операции в чужбина		Общо	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Приходи от лихви	289,662	311,466	205	746	289,867	312,212
Разходи за лихви	(59,154)	(61,305)	(17)	(22)	(59,171)	(61,327)
Нетен лихвен доход	230,508	250,161	188	724	230,696	250,885
Приходи от такси и комисиони	123,601	113,363	2,788	2,009	126,389	115,372
Разходи за такси и комисиони	(23,116)	(21,796)	(43)	(30)	(23,159)	(21,826)
Нетен доход от такси и комисиони	100,485	91,567	2,745	1,979	103,230	93,546
Нетни приходи от търговски операции	13,645	11,094	1,284	1,185	14,929	12,279
Административни разходи	(207,386)	(200,894)	(1,771)	(1,421)	(209,157)	(202,315)
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Активи	10,181,802	9,229,337	18,229	8,500	10,200,031	9,237,837
Пасиви	8,980,876	8,210,833	276,090	214,091	9,256,966	8,424,924

Бележки към финансовите отчети

4. Информация по сегменти, продължение

В следващата таблица е представено разпределението на активи и пасиви, приходи и разходи по бизнес сегменти към и за годината, завършваща на 31 декември 2019 г.:

в хил. лв.

	Активи	Пасиви	Нетен лихвен доход	Нетен доход от такси и комисиони	Нетни приходи от търговски операции	Други нетни оперативни приходи
Бизнес						
Корпоративни клиенти	3,079,348	846,817	72,918	23,040	-	124
Малки и средни предприятия	757,545	594,353	25,834	19,354	-	185
Банкиране на дребно	1,940,022	7,242,831	127,456	55,479	-	809
Трежъри	2,922,311	99,159	(522)	5,335	14,929	9,839
Други	1,500,805	473,806	5,010	22	-	60,973
Общо	10,200,031	9,256,966	230,696	103,230	14,929	71,930

5. Финансови активи и пасиви

Счетоводна класификация и справедливи стойности

Счетоводната политика на Банката, свързана с оценяването по справедлива стойност е представена в Бележка 2(d)(vi).

Банката определя справедливите стойности като използва следната йерархия, която категоризира в три нива входящите данни, вземани в предвид при техниките за оценяване на справедливата стойност:

Ниво 1 - Входящите данни на ниво 1 са котираните (некоригирани) цени на финансови активи и пасиви на активните пазари за идентични финансови инструменти.

Ниво 2 - Входящите данни на ниво 2 са входящи данни за даден актив или пасив, различни от котираните цени, включени в ниво 1, които, пряко или косвено, са достъпни за наблюдение. Тази категория включва инструменти, оценявани използвайки: котиран цени на подобни активи или пасиви на активни пазари; котиран цени на идентични или подобни активи или пасиви на пазари, които не се считат за активни; други техники за оценяване, където всички значими входящи данни са пряко или косвено достъпни за наблюдение, използвайки пазарни данни.

Ниво 3 - Входящите данни на ниво 3 са ненаблюдаеми входящи данни за даден актив или пасив. Тази категория включва всички инструменти, при които техниката за оценяване не включва наблюдаеми входящи данни и ненаблюдаемите входящи данни имат значителен ефект върху оценката на инструмента. Тази категория включва инструменти, които се оценяват на базата на котиран цени на подобни инструменти, където значителни ненаблюдаеми корекции или предположения се изискват за да отразят разликите между инструментите.

Бележки към финансовите отчети

5. Финансови активи и пасиви, продължение Счетоводна класификация и справедливи стойности, продължение

Справедливата стойност на финансовите активи и финансовите пасиви, които се търгуват на активни пазари са базирани на котиран пазарни цени на борсови или дилърски пазари. За всички останали финансови инструменти Банката определя справедливите стойности, като използва други техники за оценяване.

Другите техники за оценяване включват модели на базата на настоящата стойност и дисконтираните парични потоци, сравнение с подобни инструменти, за които съществуват наблюдаеми пазарни цени, и модели за оценяване на опции и други модели за оценяване. Предположения и входящи данни, използвани в техниките за оценяване, включват безрискови и референтни лихвени проценти, кредит спредове и други премии, използвани при определянето на дисконтовите проценти, цени на дългови и капиталови ценни книжа, валутни курсове и цени на индекси на капиталови инструменти и очаквани колебания и корелация на цените.

Целта на техниките за оценяване е да се определи справедлива стойност, която отразява цената, която би била получена при продажба на актив или платена при прехвърляне на пасив при обичайна сделка между пазарните участници към датата на оценяване.

Банката използва общопризнати модели за оценка за определяне на справедливата стойност на често използвани и по-опростени финансови инструменти, като лихвен и валутен суап, при които се използват само наблюдаеми пазарни данни и изискват по-малко преценки и приблизителни оценки на ръководството. Наблюдаеми цени и входящи данни използвани в моделите за оценяване обикновено са налични на пазара за котиран дългови и капиталови инструменти, деривати, които се търгуват на борсата или извънборсови деривати като лихвени суапове. Тази наличност на наблюдаеми пазарни цени и входящи данни използвани в моделите за оценяване намалява нуждата от преценки и приблизителни оценки на ръководството и също така намалява несигурността, свързана с определянето на справедливите стойности. Наличността на наблюдаеми пазарни цени и входящи данни варира в зависимост от продуктите и пазарите и има склонността да се влияе от промени, предизвикани от специфични събития и общото състояние на финансовите пазари.

Но в случаите, когато Банката оценява портфейл от финансови активи и финансови пасиви на базата на нетната експозиция, тя прилага преценка при определяне на подходящите корекции на ниво портфейл, като например използването на спреда „купува-продава“.

При такива корекции се използват наблюдаеми спредове „купува-продава“ за подобни инструменти и се коригират според факторите, специфични за този портфейл.

За по-сложни инструменти, Банката използва собствени модели за оценяване, които обикновено са разработени на базата на общопризнати методи за оценяване. Някои или всички значими входящи данни в тези модели може да не са наблюдаеми на пазара и са получени от пазарни цени или проценти или са приблизителни оценки, базирани на преценки. Пример за инструменти, за които има значими ненаблюдаеми данни включват някои извънборсови деривати и определени заеми и ценни книжа, за които няма активен пазар и запазени участия при секюритизация. Моделите за оценяване които използват значими

Бележки към финансовите отчети

5. Финансови активи и пасиви, продължение Счетоводна класификация и справедливи стойности, продължение

ненаблюдаеми данни изискват в голяма степен използването на преценки и приблизителни оценки от ръководството при определяне на справедливата стойност. Тези преценки и приблизителни оценки, направени от ръководството обикновено се изискват, за да се избере подходяща техника за оценяване, за определяне на очакваните бъдещи парични потоци от финансовия инструмент, който се оценява, за определяне на вероятността от неизпълнение на задълженията от страна на контрагента и предварителните лащания и за избора на подходящи дисконтни проценти.

Банката има установена система за вътрешен контрол във връзка с оценката на справедливите стойности. Системата включва функцията Управление на риска, независима

от дирекция „Трежъри“, която докладва на ръководството и носи главната отговорност за независимата проверка на резултата от търговските и инвестиционни дейности и на всички

значими оценки на справедливата стойност на финансовите инструменти. Специфични контроли включват:

- Проверка на наблюдаемите цени;
- Предлагането на нови модели и на промени в съществуващите модели се извършва от Дирекция Анализ и контрол на риска и одобрява от Управителния съвет на Банката;
- Калибриране на моделите (сравнение с наблюдаеми пазарни сделки);
- Анализ и оценка на значителните дневни отклонения в оценката;
- Преглед на значимите ненаблюдаеми данни, корекции на оценката и значителни промени в справедливите стойности на инструментите от Ниво 3 сравнени с предходния месец от Дирекция Анализ и контрол на риска на Банката;

Когато се използва информация, предоставена от трети лица, като например от компании за услуги по определяне на цени или цени от посредници, Управление на риска оценява и документира доказателствата, използвани от третите лица в подкрепа на заключението, че такива оценки са в съответствие с МСФО. Това включва:

- Проверка за одобрение на посредниците за определяне на пазарни цени използвани при оценката на съответния вид финансови инструменти;
- Разбиране на начина, по който справедливата стойност е била достигната и степента, до която тя отразява реални пазарни сделки;
- Когато цените за сходни инструменти са използвани за определяне на справедливата стойност, как тези цени са били коригирани, за да отразят характеристиките на инструмента, подлежащ на оценка;
- Когато няколко цени са били установени за един и същ финансов инструмент, до каква степен е била определена справедливо стойността на инструмента, използвайки тези цени.

Бележки към финансовите отчети

5. Финансови активи и пасиви, продължение Счетоводна класификация и справедливи стойности, продължение

Таблиците по-долу представят анализ на финансови инструменти оценявани по справедлива стойност в края на отчетния период, класифицирани по нива в рамките на йерархията на справедливите стойности, чрез която се категоризира измерването на справедливите стойности. Стойностите се базират на сумите признати в отчета за финансово състояние.

в хил. лв.

31 декември 2019

	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Финансови активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	6,936	258,605	14	265,555
Финансови активи отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	539,591	26,227	-	565,818
Деривати държани за управление на риска	814	(361)	-	453
Общо	547,341	284,471	14	831,826

в хил. лв.

31 декември 2018

	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Финансови активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	7,176	17,488	14	24,678
Финансови активи отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	630,306	25,732	-	656,038
Деривати държани за управление на риска	905	(88)	-	817
Общо	638,387	43,132	14	681,533

Таблиците по-долу анализират справедливите стойности на финансови инструменти, отчитани не по справедлива стойност, по ниво в йерархията на справедливите стойности, където се категоризира оценката по справедлива стойност.

Бележки към финансовите отчети

5. Финансови активи и пасиви, продължение Счетоводна класификация и справедливи стойности, продължение

в хил. лв.

31 декември 2019	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо справедливи стойности	Общо балансова стойност
Активи					
Парични средства и вземания от централни банки	-	1,998,543	-	1,998,543	1,998,543
Финансови активи отчитани по амортизирана стойност	12,121	-	-	12,121	12,005
Вземания от банки и финансови институции	-	79,576	-	79,576	79,576
Вземания от клиенти	-	1,090,179	4,880,830	5,971,009	5,776,915
Общо	12,121	3,168,298	4,880,830	8,061,249	7,867,039
Пасиви					
Задължения към банки	-	25,048	-	25,048	25,048
Задължения към други клиенти	-	4,132,480	4,556,909	8,689,389	8,684,001
Други привлечени средства	-	109,714	-	109,714	109,723
Хибриден дълг	-	267,615	-	267,615	267,615
Общо	-	4,534,857	4,556,909	9,091,766	9,086,387

в хил. лв.

31 декември 2018 г.	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо справедливи стойности	Общо балансова стойност
Активи					
Парични средства и вземания от централни банки	-	1,615,646	-	1,615,646	1,615,646
Финансови активи отчитани по амортизирана стойност	-	862	-	862	748
Вземания от банки и финансови институции	-	125,472	-	125,472	125,472
Вземания от клиенти	-	770,242	4,986,901	5,757,143	5,525,957
Общо	-	2,512,222	4,986,901	7,499,123	7,267,823
Пасиви					
Задължения към банки	-	17,243	-	17,243	17,243
Задължения към други клиенти	-	3,421,023	4,607,405	8,028,428	8,021,439
Други привлечени средства	-	118,128	-	118,128	118,156
Хибриден дълг	-	208,786	-	208,786	208,786
Общо	-	3,765,180	4,607,405	8,372,585	8,365,624

Бележки към финансовите отчети

5. Финансови активи и пасиви, продължение Счетоводна класификация и справедливи стойности, продължение

Където е налична, справедливата стойност на кредитите предоставени на други клиенти е базирана на наблюдаеми пазарни транзакции. Където наблюдаема пазарна информация не е налична, преценката за справедливата стойност се базира на оценъчни модели, като техники на дисконтирани парични потоци. Входящите данни за оценъчните техники включват очаквани загуби за живота на кредита, пазарни лихвени нива, очаквания за предплащане. За обезценените кредити с обезпечения, справедливата стойност се базира на оценка за справедливата стойност на предоставеното обезпечение. С цел по-голяма точност на оценката кредитите са групирани в портфейли със сходни характеристики като тип продукт, тип кредитополучател, матуритет, валута, тип на обезпечението.

Справедливата стойност на задълженията към клиенти е изчислена използвайки техники на дисконтирани парични потоци прилагайки лихвените нива, които се предлагат към момента за депозити със сходен падеж и условия. Справедливата стойност на депозитите на виждане е сумата платима към датата на финансовия отчет.

6. Нетен лихвен доход

в хил. лв.

Приходи от лихви

	2019	2018
Сметки при банки и финансови институции	1,437	1,478
Приходи от лихви по пасиви	9	84
Банкиране на дребно	114,894	115,692
Корпоративни клиенти	123,142	146,291
Малки и средни предприятия	34,759	31,213
Микрокредитиране	7,200	8,601
Дългови инструменти	8,426	8,853
	289,867	312,212

Разходи за лихви

Депозити от банки	(70)	(10)
Депозити от други клиенти	(31,666)	(35,312)
Други привлечени средства	(829)	(1,017)
Хибриден дълг	(23,038)	(22,883)
Разходи за лихви по активи	(3,551)	(2,054)
Лизингови договори и други	(17)	(51)
	(59,171)	(61,327)
Нетен лихвен доход	230,696	250,885

За 2019 г. признатият лихвен приход от необслужвани финансови активи (вземания от клиенти) възлиза на 22,644 хил. лв. (2018 г.: 27,318 хил. лв.).

Бележки към финансовите отчети
7. Нетен доход от такси и комисиони
в хил. лв.

Приходи от такси и комисиони	2019	2018
Акредитиви и гаранции	3,508	2,686
Платежни операции	23,209	21,401
Клиентски сметки	31,214	30,254
Картови услуги	33,522	32,642
Други	34,936	28,389
	126,389	115,372
Разходи за такси и комисиони		
Акредитиви и гаранции	(660)	(313)
Платежни системи	(2,922)	(2,404)
Картови услуги	(15,616)	(14,233)
Други	(3,961)	(4,876)
	(23,159)	(21,826)
Нетен доход от такси и комисиони	103,230	93,546

8. Нетни приходи от търговски операции
в хил. лв.

	2019	2018
Нетни приходи от търговски операции от:		
- дългови инструменти	(82)	(108)
- капиталови инструменти	30	(124)
- промени във валутните курсове	14,981	12,511
Нетни приходи от търговски операции	14,929	12,279

9. Други нетни оперативни приходи
в хил. лв.

	2019	2018
Други нетни оперативни приходи, възникващи от:		
- нетни приходи/(разходи) от сделки и преоценки на злато и благородни метали	788	452
- приходи от наеми	5,542	8,862
- дългови инструменти	5,495	2,435
- капиталови инструменти	4,344	1,282
- доход от управление на цедирани вземания	54,643	584
- доход от управление на кредити, придобити чрез бизнес комбинация	1,118	2,038
Други нетни оперативни приходи	71,930	15,653

Бележки към финансовите отчети

10. Административни разходи

в хил. лв.	2019	2018
Административните разходи включват:		
- Разходи за персонал	66,553	66,061
- Амортизация на имоти, оборудване и дълготрайни нематериални активи	13,844	14,840
- Амортизация на активи с право на ползване	32,263	-
- Реклама	12,976	15,603
- Разходи за наеми	-	32,462
- Телекомуникации, софтуер и друга компютърна поддръжка	11,663	11,737
- Други разходи за външни услуги	71,858	61,612
Административни разходи	209,157	202,315

Разходите за персонал включват разходи за заплати, социални и здравни осигуровки, начислени в съответствие с разпоредбите на местното законодателство. Общият брой на персонала към 31 декември 2019 г. е 2,572 човека (31 декември 2018 г.: 2,651).

Начислените за 2019 г. суми за услугите, предоставяни от регистрираните одитори за независим финансов одит възлизат на 1,057 хил. лв. Начислените за 2018 г. суми за услугите, предоставяни от регистрираните одитори за независим финансов одит възлизат на 590 хил. лв. През двете години няма начислени суми за други услуги, несвързани с одита, предоставяни от регистрираните одитори.

11. Обезценка

в хил. лв.	2019	2018
Увеличение на обезценката		
Вземания от клиенти	(198,674)	(159,158)
Инвестиции в дъщерни дружества	-	(178)
Задбалансови ангажименти	(694)	(1,012)
Ценни книжа	(779)	-
Намаление на обезценката		
Вземания от клиенти	81,652	59,558
Задбалансови ангажименти	1,005	18,290
Разходи за обезценка, нетно	(117,490)	(82,500)

Разходите за обезценка за 2019 г. и 2018 г. се дължат на допълнителни начисления в резултат на развитие на кредитния риск в период на предизвикателна икономическа среда и консервативния подход, прилаган от Банката при признаване на риска от загуби по определени индивидуално оценявани експозиции.

Бележки към финансовите отчети

12. Други приходи/(разходи), нетно

в хил. лв.	2019	2018
Приходи от продажба на активи	1,500	81,117
Преоценка на инвестиционни имоти	72,940	13,669
Приходи от продажба на инвестиционни имоти	31	168
Приходи от дивиденди	5,678	61
(Разходи) за гаранционни схеми	(31,828)	(32,339)
(Разход)/сторно на разходи за провизии по съдебни спорове	(228)	102
Други приходи, нетно	1,904	1,998
Общо	49,997	64,776

13. Разходи за данъци

в хил. лв.	2019	2018
Текущи данъци	(123)	(745)
Отсрочени данъци (виж бележка 20)	(14,791)	12,559
Разходи за данъци	(14,914)	11,814

Равнение между данъчния разход и счетоводната печалба, както следва:

в хил. лв.	2019	2018
Счетоводна печалба преди облагане	144,135	152,324
Корпоративен данък по съответната данъчна ставка (10% за 2019 г. и 10% за 2018 г.)	14,414	15,232
Ефект от данъчни ставки в други юрисдикции	226	325
Данъчен ефект от първоначално прилагане на МСФО 9	-	(27,677)
Данъчен ефект от постоянни данъчни разлики	274	302
Други разлики	-	4
Разходи за данък върху дохода	14,914	(11,814)
Ефективна данъчна ставка	10.35%	(7.76%)

14. Парични средства и вземания от централни банки

в хил. лв.	2019	2018
Каса		
- в левове	149,515	123,104
- в чуждестранна валута	45,328	49,041
Вземания от централни банки	1,718,780	1,035,796
Разплащателни сметки и вземания от чуждестранни банки	84,920	407,705
Общо	1,998,543	1,615,646

Бележки към финансовите отчети

15. Инвестиции в ценни книжа

в хил. лв.	2019	2018
Облигации и други ценни книжа издадени от:		
Българското правителство		
- деноминирани в левове	194,315	181,470
- деноминирани в чуждестранна валута	162,966	141,419
Чужди правителства		
- съкровищни бонове	147,695	247,145
- съкровищни облигации	49,072	45,813
Предприятия	236,485	17,084
Чуждестранни банки	26,227	26,480
Други издатели - капиталови инструменти	26,618	22,053
Общо	843,378	681,464
От които:		
Отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	565,818	656,038
Отчитани по амортизирана стойност	12,005	748
Отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	265,555	24,678
Общо	843,378	681,464

Част от отчетените облигации на българското и чуждестранни правителства в размер на 86,219 хил. лв. (85,216 хил. лв. към 2018 г.) са предмет на споразумения за пълна размяна на доходност (Total Return Swap Agreement).

Към края на 2019 г., както и към края на 2018 г., няма ценни книжа, които да са предмет на споразумения на обратно изкупуване.

16. Вземания от банки и финансови институции

(a) Анализ по видове

в хил. лв.	2019	2018
Вземания от банки	45,313	23,059
Вземания по договори за обратна продажба	5,416	4,985
Други	28,847	97,428
Общо	79,576	125,472

(b) Географски анализ

в хил. лв.	2019	2018
Местни банки и финансови институции	13,613	28,901
Чуждестранни банки и финансови институции	65,963	96,571
Общо	79,576	125,472

Бележки към финансовите отчети
17. Вземания от клиенти
в хил. лв.

	Брутна стойност	Обезценка	31.12.2019 г. Амортизирана стойност
Банкиране на дребно			
- Потребителски кредити	845,305	(39,031)	806,274
- Ипотечни кредити	823,239	(14,882)	808,357
- Кредитни карти	176,309	(16,195)	160,114
- Други програми и обезпечени финансираня	5,098	-	5,098
Малки и средни предприятия	768,701	(11,156)	757,545
Микрокредитиране	163,102	(2,923)	160,179
Корпоративни клиенти	3,494,654	(415,306)	3,079,348
В т.ч. вземания по финансов лизинг	379,350	(834)	378,516
Общо	6,276,408	(499,493)	5,776,915

в хил. лв.

	Брутна стойност	Обезценка	31.12.2018 г. Амортизирана стойност
Банкиране на дребно			
- Потребителски кредити	734,928	(47,974)	686,954
- Ипотечни кредити	700,311	(25,061)	675,250
- Кредитни карти	187,577	(29,900)	157,677
- Други програми и обезпечени финансираня	6,231	-	6,231
Малки и средни предприятия	751,180	(33,507)	717,673
Микрокредитиране	139,943	(21,018)	118,925
Корпоративни клиенти	3,745,434	(582,187)	3,163,247
В т.ч. вземания по финансов лизинг	389,909	(11,480)	378,429
Общо	6,265,604	(739,647)	5,525,957

(а) Движение в обезценката
в хил.лв.

Салдо към 1 януари 2019 г.	739,647
Допълнително начислена	198,674
Реинтегрирана	(81,652)
Отписани вземания	(358,350)
Други	1,174
Салдо към 31 декември 2019 г.	499,493

Бележки към финансовите отчети

18. Имоти и оборудване

в хил. лв.	Земя и сгради	Машини и оборудване	Транспортни средства	Активи в процес на изграждане	Подобрения на наети активи	Общо
Отчетна стойност						
Към 1 януари 2018 г.	17,651	142,350	6,591	26,411	65,854	258,857
Придобити	-	2	-	13,157	-	13,159
Излезли от употреба	-	(11,125)	(24)	(17)	(968)	(12,134)
Прехвърлени	-	9,230	8	(20,757)	1,623	(9,896)
Към 31 декември 2018 г.	17,651	140,457	6,575	18,794	66,509	249,986
Придобити	5,135	2	-	11,706	-	16,843
Излезли от употреба	(578)	(7,969)	-	(6,796)	(2,587)	(17,930)
Прехвърлени	-	5,851	-	(9,241)	1,471	(1,919)
Към 31 декември 2019 г.	22,208	138,341	6,575	14,463	65,393	246,980
Амортизация						
Към 1 януари 2018 г.	4,132	121,477	5,799	-	38,178	169,586
Начислена през годината	633	7,650	305	-	3,300	11,888
За излезлите от употреба	-	(11,123)	(24)	-	(968)	(12,115)
Към 31 декември 2018 г.	4,765	118,004	6,080	-	40,510	169,359
Начислена през годината	645	7,344	234	-	2,455	10,678
За излезлите от употреба	(132)	(7,750)	-	-	(2,582)	(10,464)
Към 31 декември 2019 г.	5,278	117,598	6,314	-	40,383	169,573
Балансова стойност						
Към 1 януари 2018 г.	13,519	20,873	792	26,411	27,676	89,271
Към 31 декември 2018 г.	12,886	22,453	495	18,794	25,999	80,627
Към 31 декември 2019 г.	16,930	20,743	261	14,463	25,010	77,407

Справедливата стойност на активите от клас Земя и сгради е определена от независими оценители на имущество, имащи призната професионална квалификация и скорошен опит с оценяването на имоти с местонахождение и категория сходни на оценяваните. Политиката на Банката изисква независимите оценители да определят справедливата стойност с такава честота, че да се осигури балансова стойност, която не се различава съществено от справедливата към края на отчетния период. Към 31 декември 2019 година справедливата стойност на земята и сградите не е съществено по-различна от балансовата им стойност към същата дата. Справедливата стойност на земя и сгради е категоризирана като справедлива стойност от Ниво 3 на база на входящите данни за използваната техника за оценяване.

Бележки към финансовите отчети

18. Имоти и оборудване, продължение

Техника за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
1. Дисконтирани парични потоци: Моделът за оценяване отчита настоящата стойност на генерираните парични потоци от имотите, вземайки предвид очаквания ръст на наемите, периода за анулиране, ниво на заетост, премии за стимулиране като периоди освободени от наем и други разходи, които не се заплащат от наемателите. Очакваните нетни парични потоци се дисконтират, като се използват дисконтови проценти, коригирани за риска. Сред другите фактори, при определянето на дисконтовия процент се отчита качество на сградата и нейното местонахождение (първостепенно или второстепенно), кредитното качество на наемателя и срока на наема.	1. Очакван пазарен ръст на наемите (4.5-6.8%, средно претеглено 5.6%). 2. Период за анулиране (средно 6 месеца след края на всеки наем). 3. Ниво на заетост (90-95%, средно претеглено 92.5%). 4. Периоди освободени от наем (1 година при нов наем). 5. Дисконтов процент, коригиран за риска (4-9%, средно претеглено 6.5%).	Определената справедлива стойност ще се увеличи (намали) ако: • очаквания пазарен ръст на наемите е по-висок (по-нисък); • периодите за анулиране са по-къси (по-дълги); • нивото на заетост е по-високо (по-ниско); • периодите освободени от наем са по-къси (по-дълги); или • дисконтовият процент, коригиран за риска е по-нисък (по-висок).
2. Пазарен подход/ Сравнителен подход. Този подход се основава на сравнение на оценявания обект с други подобни обекти, продадени или предлагани за продажба. Стойността на даден имот по този метод се определя при прякото сравнение на оценявания обект с други подобни недвижими имоти, които са били продадени в период, близък до датата на оценката. След обстойно изследване, проверка и анализ на данни, получени от пазара на имоти се формира стойност, която представлява най-точния индикатор за пазарна стойност. Същността на метода е да се ползва информация за реално осъществени сделки през последните шест месеца на пазара на имоти. Успешното прилагане на метода е възможно само при наличие на достоверна база данни от реални сделки извършени с имоти аналогични на оценявания. Информацията от сайтове за имоти, местна преса и др. информационни източници се отнася за бъдещи инвестиционни намерения на продавача на имота и не представлява достоверен източник на информация. При ползване на тези източници офертната стойност на всеки аналог се сконтира с процент по преценка на оценителя, но не по-малко от 5%.	1. Очакван пазарен ръст на имотите (5-10%, средно претеглено 7.5%). 2. Период за реализация (средно 6 месеца след offerиране). 3. коефициент за сключване на сделка (90-95%, средно претеглено 92.5%). 4. коефициент за местоположение (1.0-1.05, средно претеглено 1.025). 5. коефициент за състояние (1.0-1.1, средно претеглено 1.05).	Определената справедлива стойност ще се увеличи (намали) ако: • очакваният пазарен ръст на имотите е по-висок (по-нисък); • периодите за продажба са по-къси (по-дълги); • има промяна в техническото състояние на обектите

Бележки към финансовите отчети
19. Нематериални активи
в хил. лв.
Отчетна стойност
Към 1 януари 2018 г.

Излезли от употреба

Прехвърлени

Към 31 декември 2018 г.

Излезли от употреба

Прехвърлени

Към 31 декември 2019 г.
Амортизация
Към 1 януари 2018 г.

Начислена през годината

За излезлите от употреба

Към 31 декември 2018 г.

Начислена през годината

За излезлите от употреба

Към 31 декември 2019 г.
Балансова стойност
Към 1 януари 2018 г.
Към 31 декември 2018 г.
Към 31 декември 2019 г.
**Програмни продукти и
лицензи**
Общо

30,526	30,526
-	-
9,896	9,896
40,422	40,422
(2,184)	(2,184)
1,919	1,919
40,157	40,157
24,131	24,131
2,952	2,952
-	-
27,083	27,083
3,166	3,166
(1,498)	(1,498)
28,751	28,751
6,395	6,395
13,339	13,339
11,406	11,406

20. Отсрочени данъци

Отсрочените данъци са калкулирани за всички временни данъчни разлики, като е използван методът на балансовите пасиви на база основен данъчен процент 10%.

Признатите отсрочени данъчни активи и пасиви се отнасят за следните позиции:

в хил. лв.

	Активи		Пасиви		Нетно	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Имоти, оборудване и нематериални активи	-	-	2,337	2,075	2,337	2,075
Инвестиционни имоти	-	-	20,385	13,295	20,385	13,295
Данъчна загуба	(6,093)	(13,510)	-	-	(6,093)	(13,510)
Други	(475)	(498)	334	334	(141)	(164)
Нетни данъчни (активи)/пасиви	(6,568)	(14,008)	23,056	15,704	16,488	1,696

Движенията във временните разлики през 2019 г. в размер на 14,791 хил. лв. се признават в печалбата за годината.

21. Активи придобити като обезпечения
в хил. лв.

	2019	2018
Земи	464,714	478,133
Сгради	207,447	283,933
Машини, съоръжения и транспортни средства	35,467	41,852
Стопански инвентар	800	789
Общо	708,428	804,707

Бележки към финансовите отчети
21. Активи придобити като обезпечения, продължение

Активите придобити като обезпечения са оценени по по-ниската от цена на придобиване или нетна реализуема стойност. Нетната реализуема стойност на земи и сградите е приблизително равна на справедливата им стойност. Използваните оценъчни техники при земи и сгради са посочени в бележка 18.

22. Инвестиционни имоти

в хил. лв.

Салдо към 1 януари 2019 г.	242,558
Придобити	8
Прехвърлени от активи придобити като обезпечения	99,394
Преоценка на инвестиционни имоти до справедлива стойност призната при прехвърлянето	72,940
Прехвърлени в земи и сгради	(4,136)
Отписани при продажба	(253)
Салдо към 31 декември 2019 г.	410,511

23. Инвестиции в дъщерни дружества

Инвестициите в дъщерни предприятия (виж бележка 36) са както следва:

в хил.лв.

31.12.2019 г.

Предприятие:	% участие в капитала	цена на придобиване	обезценка	балансова стойност
First Investment Finance B.V., Холандия	100%	3,947	-	3,947
Дайнърс клуб България АД	94.79%	5,443	-	5,443
First Investment Bank - Albania Sh.a.	100%	23,420	-	23,420
Дебита ООД	70%	105	(104)	1
Реалтор ООД	51%	77	(74)	3
Фи Хелт застраховане АД	59.10%	3,315	-	3,315
Болкан файненшъл сървисис ЕАД	100%	7,743	-	7,743
Търнараунд Мениджмънт ЕООД	100%	-	-	-
Криейтив Инвестмънт ЕООД	100%	-	-	-
Лега Салюшънс ЕООД	100%	-	-	-
АМС имоти ЕООД	100%	-	-	-
Общо		44,050	(178)	43,872

в хил.лв.

31.12.2018 г.

Предприятие	% участие в капитала	цена на придобиване	обезценка	балансова стойност
First Investment Finance B.V., Холандия	100%	3,947	-	3,947
Дайнърс клуб България АД	94.79%	5,443	-	5,443
First Investment Bank – Albania Sh.a.	100%	23,420	-	23,420
Дебита ООД	70%	105	(104)	1
Реалтор ООД	51%	77	(74)	3
Фи Хелт застраховане АД	59.10%	3,315	-	3,315
Болкан Файненшъл Сървисиз ЕАД	100%	50	-	50
Търнараунд Мениджмънт ЕООД	100%	-	-	-
Криейтив Инвестмънт ЕООД	100%	-	-	-
Лега Салюшънс ЕООД	100%	-	-	-
АМС имоти ЕООД	100%	-	-	-
Общо		36,357	(178)	36,179

Бележки към финансовите отчети

23. Инвестиции в дъщерни дружества, продължение

Управителният съвет на Банката на свое заседание на 21 март 2019 г. е взел решение за учредяване на еднолично акционерно дружество „Майфин“ ЕАД, чиито предмет на дейност е като издател на електронни пари по смисъла на чл.34, ал. 2, т. 2 от Закона за платежните услуги и платежните системи. Решението на Управителния съвет на Банката е одобрено от Надзорния съвет на Банката на заседание на 27 март 2019 г. На 19 април 2019 г. Банката е внесла капитала по набирателна сметка, като внесенят капитал, съгласно решенията на компетентните органи на Банката е 1,000 хил. лв. Към 31 декември 2019 г., дружеството „Майфин“ ЕАД все още не е учредено и вписано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията.

24. Активи с право на ползване

в хил. лв.

1 януари 2019 г.	113,282
Добавени	965
Амортизация	(32,263)
Ефект от промяна на лизинговите условия и очакванията за срока на лизинга	62,286
Към 31 декември 2019 г.	144,270

Лизингови задължения

1 януари 2019 г.	113,282
Добавени	965
Лизингови плащания	(32,263)
Ефект от промяна на лизинговите условия и очакванията за срока на лизинга	62,286
Към 31 декември 2019 г.	144,270

Активите с право на ползване, които Банката признава са както клоновете и офисите в различни населени места в България и Кипър, така и сградите, в които се помещава централното и управление. При извършването на първоначалното признаване Банката е анализирила и взела предвид информация за очакваната продължителност за периода, в който Банката ще използва активите. През 2019 г. част от въпросните очаквания са се променили, в резултат, на което Банката е извършила преглед на първоначалната си оценка и признава увеличение в размера на активите с право на ползване и на лизинговите задължения в размер на 62,286 хил. лв.

При извършената оценка на активите с право на ползване и на лизинговите задължения, Банката е взела предвид текущите нива на разходи за финансиране, в случай, че планира да финансира покупката на въпросните активи и е включило въпросната презумпцията, както в първоначалната, така и в последващата оценка на активите с право на ползване и на лизинговите задължения.

В следващата таблица е направен анализ на лизинговите задължения според очаквания остатъчен срок на договорите за наем:

в хил. лв.

Матуритетен анализ на лизинговите задължения

	До 1 година	От 1 до 5 години	Общо
Към 31 декември 2018 г.	32,263	81,019	113,282
Към 31 декември 2019 г.	31,569	112,701	144,270

Бележки към финансовите отчети

25. Други активи

<i>в хил. лв.</i>	2019	2018
Разходи за бъдещи периоди	10,540	10,735
Злато	5,479	5,585
Други активи	88,892	94,058
Общо	104,911	110,378

26. Задължения към банки

<i>в хил. лв.</i>	2019	2018
Срочни депозити	2,086	-
Текущи сметки	22,962	17,243
Общо	25,048	17,243

27. Задължения към други клиенти

<i>в хил. лв.</i>	2019	2018
Граждани		
- на виждане	1,448,789	1,204,229
- срочни и спестовни депозити	5,275,148	5,188,626
Търговци и публични институции		
- на виждане	1,511,780	1,184,170
- срочни депозити	448,284	444,414
Общо	8,684,001	8,021,439

28. Други привлечени средства

<i>в хил. лв.</i>	2019	2018
Задължения по потвърдени акредитиви	10,164	13,553
Дълг свързан със споразумения за пълна размяна на доходност	73,750	73,525
Задължения по получени финансираня	25,809	31,078
Общо	109,723	118,156

Бележки към финансовите отчети
28. Други привлечени средства, продължение

Задълженията по получени финансираня могат да бъдат анализирани, както следва:

в хил. лв.

Кредитор	Лихвен процент	Падеж	Амортизирана стойност към 31 декември 2019 г.
ДФ Земеделие	2%	13.01.2020 г. - 15.02.2020 г.	3
Европейски инвестиционен фонд - програма Джереми 2	0 % - 1.218%	30.09.2025 г.	7,419
Българска банка за развитие АД	1% - 1.583%	15.03.2027 г. - 30.11.2028 г.	16,137
Фонд Мениджър на финансови инструменти в България	0%	31.12.2033 г.	2,250
Общо			25,809

в хил. лв.

Кредитор	Лихвен процент	Падеж	Амортизирана стойност към 31 декември 2018 г.
ДФ Земеделие	2%	20.12.2019 г. - 15.02.2020 г.	68
Европейски инвестиционен фонд - програма Джереми 2	0 % - 1.312%	30.09.2025 г.	13,674
Българска банка за развитие АД	1% - 3.50%	30.03.2019 г. - 30.11.2028 г.	17,336
Общо			31,078

29. Хибриден дълг

в хил. лв.

	Главница	Амортизирана стойност към 31 декември 2019 г.
Хибриден дълг с главница 40 млн. евро	78,233	84,929
Хибриден дълг с главница 60 млн. евро	117,350	123,857
Хибриден дълг с главница 30 млн. евро	58,675	58,829
Общо	254,258	267,615

в хил. лв.

	Главница	Амортизирана стойност към 31 декември 2018 г.
Хибриден дълг с главница 40 млн. евро	78,233	84,929
Хибриден дълг с главница 60 млн. евро	117,350	123,857
Общо	195,583	208,786

Бележки към финансовите отчети

29. Хибриден дълг, продължение

Облигациите и по трите емисии хибридни инструменти са поименни, безналични, лихвоносни, безсрочни, необезпечени, свободно прехвърляеми, неконвертируеми, дълбоко подчинени и без стимули за обратно изкупуване.

Трите инструмента хибриден дълг отговарят напълно на изискванията на Регламент 575/2013 за включване изцяло в допълнителния капитал от първи ред.

На 6-ти февруари 2020 г. с Решение №38 от 6-ти февруари 2020 г. на Управителния съвет на Българската народна банка е дадено разрешение на Банката да включи в допълнителния си капитал от първи ред сумата от 30,000 хил. евро (левава равностойност от 58,675 хил. лв.), привлечена чрез издаден от Банката капиталов инструмент, представляващ емисия безсрочни, некумулятивни, неконвертируеми облигации, регистрирани на 20-ти декември 2019 г. при „Централен депозитар“ АД с ISIN код BG2100023196.

30. Други пасиви

в хил. лв.	2019	2018
Задължения към персонала	3,080	3,096
Провизии по съдебни спорове	962	734
Обезценка по задбалансови ангажименти	701	1,012
Други кредитори	4,691	52,674
Общо	9,434	57,516

Провизиите по съдебни спорове са изчислени на базата на очакванията на Банката (използвайки вътрешни и външни експерти) относно изхода на заведените срещу нея съдебни искове.

31. Капитал и резерви

(a) Брой и номинална стойност на издадените акции към 31 декември 2019 г.

Към 31 декември 2019 г. акционерният капитал на Банката е в размер на 110,000,000 лв., разделен на 110,000,000 обикновени безналични акции с право на глас, с номинална стойност от 1 лв. всяка. Акционерният капитал е внесен изцяло.

Акционерният капитал на Банката е увеличен от 100,000,000 лв. на 110,000,000 лв. в резултат от успешно първично публично предлагане на 10,000,000 нови безналични акции чрез Българската фондова борса – София, и е регистриран в Търговския регистър при Софийски градски съд на 4 юни 2007 г. За да улесни първичното публично предлагане и преди неговото стартиране, номиналната стойност на акциите на Банката е намалена от 10 лв. на 1 лв., с решение на Общото събрание на акционерите, без това да засяга общия размер на акционерния капитал и отделните дялови участия.

Бележки към финансовите отчети

31. Капитал и резерви, продължение

(b) Акционери

Таблицата по-долу посочва тези акционери, които притежават акции на Банката към 31 декември 2019 г., заедно с броя и процента на общо емитираните акции.

	Брой акции	% от емитирания акционерен капитал
Г-н Ивайло Димитров Мутафчиев	46,750,000	42.50
Г-н Цеко Тодоров Минев	46,750,000	42.50
Други акционери (акционери, притежаващи акции, предмет на свободна търговия на Българската фондова борса - София)	16,500,000	15.00
Общо	110,000,000	100.00

Понастоящем всички новоемитирани акции, плюс частта от съществуващите акции, собственост на Първа финансова брокерска къща ООД, продадени на нови инвеститори при условията на първично публично предлагане (общо 16,500,000 акции), се търгуват свободно на Българската фондова борса - София.

(c) Законови резерви

Законовите резерви включват суми, заделени за цели, регламентирани в местното законодателство. Съгласно българското законодателство Банката е задължена да задели най-малко 1/10 от годишната си печалба като законови резерви до момента, в който съвкупната им сума достигне до 1/10 от акционерния капитал на Банката.

През 2019 г., както и през предходната година Банката не е разпределяла дивиденди.

32. Условни задължения

(a) Задбалансови пасиви

Банката предоставя банкови гаранции и акредитиви с цел гарантиране изпълнението на ангажименти на свои клиенти пред трети страни. Тези споразумения имат фиксирани лимити и обикновено имат период на валидност до две години.

Сумите по сключени споразумения за издаване на условни задължения са представени в таблицата по-долу според съответната категория. Сумите, отразени в таблицата като задбалансови ангажименти, представляват максималната сума на счетоводна загуба, която ще се отрази в отчета за финансовото състояние, в случай че контрагентите не изпълнят своите задължения и всички обезпечения се окажат без стойност.

в хил. лв.	2019	2018
Банкови гаранции	211,649	228,705
Неизползвани кредитни линии	639,956	512,911
Акредитиви	8,385	16,984
Общо	859,990	758,600
Обезценка по задбалансови ангажименти	701	1,012

Бележки към финансовите отчети

32. Условни задължения, продължение

(a) Задбалансови пасиви, продължение

Представените в таблицата ангажименти и потенциални задължения носят само задбалансов кредитен риск, като само таксите за ангажимент и провизиите за евентуални загуби се отразяват в отчета за финансовото състояние до момента на изтичане срока на поетия ангажимент или неговото изпълнение. Повечето от поетите условни задължения се очаква да приключат, без да се наложат частични или пълни плащания по тях. По тази причина сумите не представляват бъдещи парични потоци.

Условният кредит представлява рамково споразумение за управление на обезпечения по различни кредитни сделки, сключени с един или няколко клиента. Условният кредит не води до възникване на задължение от страна на Банката да бъдат отпуснати конкретни финансови инструменти. Сключването на конкретна кредитна сделка с клиента на Банката, например предоставяне на банкови кредити и овърдрафти, поемане на условни ангажименти като банкови гаранции и акредитиви, подлежи на отделно решение и одобрение на Банката.

Към датата на отчета няма други съществени ангажименти и условни задължения, които да изискват допълнително оповестяване.

33. Парични средства и парични еквиваленти

За целите на отчета за паричните потоци, паричните средства и паричните еквиваленти включват следните салда с оригинален срок до 3 месеца:

в хил. лв.	2019	2018
Парични средства и вземания от централни банки	1,998,543	1,615,646
Вземания от банки и финансови институции с оригинален срок до 3 месеца	41,925	113,128
Общо	2,040,468	1,728,774

34. Усреднени салда

Усреднените балансови стойности на финансовите активи и пасиви са представени по-долу. Сумите са изчислени използвайки средно аритметично на месечните салда за всички инструменти.

в хил. лв.	2019	2018
ФИНАНСОВИ АКТИВИ		
Парични средства и вземания от централни банки	1,725,991	1,456,282
Инвестиции в ценни книжа	653,143	681,664
Вземания от банки и финансови институции	80,923	73,610
Вземания от клиенти	5,789,732	5,209,552
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ		
Задължения към банки	13,318	7,224
Задължения към други клиенти	8,332,789	7,629,367
Други привлечени средства	112,224	129,100
Хибриден дълг	212,611	208,085

Бележки към финансовите отчети

35. Сделки със свързани лица

Страните се считат за свързани ако едната страна има възможността да контролира или да упражнява значително влияние над другата страна при вземане на финансови и оперативни решения, или двете страни са под общ контрол.

В рамките на нормалната банкова дейност някои банкови операции се извършват със свързани лица. Това включва кредити, депозити и други транзакции. Тези транзакции са извършени при пазарни условия. Размерът на тези транзакции и салдата по тях към края на съответните периоди са както следва:

Вид свързаност <i>в хил. лв.</i>	Лица, контролиращи или управляващи Банката		Предприятия под общ контрол	
	2019	2018	2019	2018
Кредити				
Кредитна експозиция в началото на периода	1,769	753	21,915	10,309
Отпуснати/(погасени) кредити през периода	558	1,016	(1,007)	11,606
Кредитна експозиция в края на периода	2,327	1,769	20,908	21,915
Получени депозити и заеми				
В началото на периода	12,862	8,708	111,018	101,244
Получени/(изплатени) през периода	(1,144)	4,154	7,100	9,774
В края на периода	11,718	12,862	118,118	111,018
Предоставени депозити				
Депозити в началото на периода	-	-	19,704	19,604
Предоставени/(погасени) депозити през периода	-	-	(956)	100
Депозити в края на периода	-	-	18,748	19,704
Други вземания				
В началото на периода	-	-	22,146	23,482
Получени/(изплатени) през периода	-	-	(5,356)	(1,336)
В края на периода	-	-	16,790	22,146
Други задължения				
В началото на периода	-	-	100	100
Получени/(изплатени) през периода	-	-	-	-
В края на периода	-	-	100	100
Издадени условни задължения от Банката				
В началото на периода	1,283	1,291	3,469	2,609
Отпуснати/(изтекли) през периода	(308)	(8)	766	860
В края на периода	975	1,283	4,235	3,469

Бележки към финансовите отчети
35. Сделки със свързани лица, продължение

Вид свързаност	Лица, контролиращи или управляващи Банката		Предприятия под общ контрол	
	2019	2018	2019	2018
в хил. лв.				
Приходи от лихви	38	310	1,359	1,291
Разходи за лихви	3	3	28	559
Приходи от такси и комисиони	19	220	374	314
Разходи за такси и комисиони	2	3	562	450

Възнагражденията на ключовия управленски персонал, изплатени през 2019 г. са в размер на 10,069 хил. лева (2018 г.: 7,480 хил.лв.), а възнагражденията, изплатени на други свързани лица са 2,054 хил. лева (2018 г.: 1, 840 хил.лв.)

36. Дъщерни предприятия
(a) First Investment Finance B.V.

През април 2003 година Банката създава дружество със специална цел със седалище в Холандия с фирма First Investment Finance B.V. Дружеството е еднолична собственост на Банката. То е учредено за изпълнението на ясна и тясно определена цел - получаването на заеми от чужди финансови институции и привличането на инвеститори чрез емитирането на облигации и други финансови инструменти, гарантирани от Банката, средствата от които се използват за финансиране на операциите на Банката. Акционерният капитал на дружеството възлиза на 18 хил. евро и се състои от издадени и платени 180 акции, всяка с номинална стойност от 100 евро.

(b) Дайнърс клуб България АД

През май 2005 г. Банката придоби 80% от капитала на Дайнърс клуб България АД. Дружеството е учредено през 1996 г. и предметът му на дейност включва представителство, агентство и процесинг на Дайнърс клуб Интернешънъл. Към 31 декември 2019 г. регистрираният акционерен капитал на дружеството е 610 хил. лв., а акционерното участие на Банката е 94.79%.

(c) First Investment Bank - Albania Sh.a.

През април 2006 г. Банката учреди First Investment Bank – Albania Sh.a. с 99.9998% акционерно участие. На 27 юни 2007 г. First Investment Bank – Albania Sh.a. получи пълен банков лиценз от централната Банка на Албания и на 1 септември 2007 г. ефективно пое дейността на бившия клон ПИБ – Тирана, поемайки всичките му права и задължения, активи и пасиви.

Към 31 декември 2019 г. акционерният капитал на First Investment Bank – Albania Sh.a. е 11,975 хил. евро, внесен изцяло, а акционерното участие на Банката е 100%.

Бележки към финансовите отчети**36. Дъщерни предприятия, продължение****(д) „Дебита” ООД и „Реалтор” ООД**

През януари 2010 г. в търговския регистър бяха вписани дружествата „Дебита” ООД и „Реалтор” ООД, учредени съвместно от Банката и „Първа финансова брокерска къща” ООД. Дружествата са всяко с капитал 150,000 лева, разпределен в дялове на стойност 100 лв. всеки, както следва:

1. „Дебита” ООД - 70% или 1,050 дяла за Банката и 30% или 450 дяла за „ПФБК” ООД.

2. „Реалтор” ООД - 51% или 765 дяла за Банката и 49% или 735 дяла за „ПФБК” ООД.

Дружества са учредени да извършват дейност като обслужващи дружества по смисъла на чл.18 от Закона за дружествата със специална инвестиционна цел. Предметът на дейност на „Дебита” ООД е придобиване, обслужване, управление и разпореждане с вземания, както и свързаната с това консултантска дейност, а „Реалтор” ООД - управление, обслужване и поддържане на недвижими имоти, организиране и извършване на строежи и подобрения, както и извършване на консултантска дейност в областта на недвижимите имоти.

(е) „Фи Хелт застраховане” АД

През втората половина на 2010 г. Банката придоби мажоритарен пакет акции от капитала на „Здравноосигурителна каса Фи Хелт” АД (бивше наименование „Здравноосигурителна каса Прайм Хелт” АД). С решение на КФН от месец юни 2013 г. дружеството получи лиценз за извършване на застрахователна дейност. Наименованието е променено на „Фи Хелт Застраховане” АД, а предметът на дейност е извършване на застраховки - застраховка „Заболяване” и застраховка „Злополука”. През юни 2018 г. дружеството разширява лиценза си с още един клас застраховка „Разни финансови загуби”. Към 31 декември 2019 г. регистрираният акционерен капитал на дружеството е 5,000 хил. лв., а акционерното участие на Банката е 59.10%.

(ф) „Болкан файненшъл сървисис” ЕАД

През февруари 2011 г. Банката придоби 100 броя дружествени дяла, представляващи 100% от капитала на „Болкан файненшъл сървисис” ЕООД. Дружеството е с предмет на дейност: консултантски услуги по внедряване на финансови информационни системи и разработка на софтуер. През януари 2012 г. дружеството се преобразува в еднолично акционерно дружество. През 2019 г. ПИБ АД увеличи капитала му от 50 хил. лв. на 6,436.7 хил. лв., разделени на 128,734 броя обикновени поимени безналични акции с право на глас, с номинална стойност в размер на 50 хил. лв. всяка една, като увеличението от 6,386.7 хил. лв. е с непарична вноска – апорт на софтуер и хардуер. Към 31 декември 2019 г. регистрираният акционерен капитал на дружеството е 6,436.7 хил. лв., а акционерното участие на Банката е 100%.

(г) „Търнараунд Мениджмънт” ЕООД, „Криейтив Инвестмънт” ЕООД и „Лега Салюшънс” ЕООД

През първото полугодие на 2013 г. Банката учреди дружествата „Търнараунд Мениджмънт” ЕООД, „Криейтив Инвестмънт” ЕООД и „Лега Салюшънс” ЕООД като едноличен техен собственик. Капиталът на всяко от дружествата е минимално изискуемият по закон (2 лева), а предметът им на дейност включва производство и търговия на стоки и услуги в страната и чужбина („Търнараунд Мениджмънт” ЕООД, „Криейтив Инвестмънт” ЕООД), придобиване, управление и продажба на активи, обработка на информация, финансови консултации („Лега Салюшънс” ЕООД) и други.

(h) АМС „Имоти” ЕООД

АМС „Имоти” ЕООД е регистрирано през септември 2010 г. и е придобито от Банката при покупката на Юнионбанк ЕАД през 2013 г. като нейно дъщерно дружество. Предметът на дейност на дружеството включва дейности по придобиване на имуществени права и последващо тяхно прехвърляне, както и проучване и оценка на недвижими имоти, управление на недвижими имоти, консултантски и други услуги. Към 31 декември 2019 г. капиталът на дружеството е 500 хил. лв., а Банката е едноличен негов собственик.

Бележки към финансовите отчети

37. Събития, възникнали след отчетния период

Няма събития след датата на отчетния период, които да изискват допълнителни оповестявания или корекции във финансовите отчети на Банката, освен оповестените по-долу:

- На 29 януари 2020 г. Банката е представила на Комисията за финансов надзор проспект за предлагане на нови акции, като стъпка от процеса, иницииран с Решението за увеличаване на капитала на Банката, което е оповестено публично на 20 декември 2019 г., в който е определен максимален размер на постъпленията от подписката от 200,000 хил.лв., и е посочено, че подписката ще се счита за успешна, ако са набрани минимум 20,000 хил.лв.
- На 6 февруари 2020 г. с Решение №38 от 6-ти февруари 2020 г. на Управителния съвет на Българската народна банка е дадено разрешение на Банката да включи в допълнителния си капитал от първи ред сумата от 30,000 хил. евро, привлечена чрез издаден от Банката капиталов инструмент, представляващ емисия безсрочни, некумулятивни, неконвертируеми облигации, регистрирани на 20-ти декември 2019 г. при „Централен депозитар“ АД с ISIN код BG2100023196.
- На 7 февруари 2020 г. в Търговския регистър на Агенцията по вписванията е вписан нов Изпълнителен директор и член на Управителния съвет на Банката – г-н Никола Бакалов.